

Ўзбекистон комсомол-
эшлари рўномаси

АССАЛОМУ АЛАЙКУМ, АЗИЗ МУШТАРИЙ!

السلام عليكم، عزيزي مؤشترى!

ИҚТИСОДИЁТ — ҚОНУН ЧИҚАРУВЧИ НАЗАРИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг иқтисодий ислохот, бюджет сийсати ва маҳаллий ўзини-ўзи бошқариш қўмитаси раисининг ўринбосари Э. САЛИМОВ ЎЗТАГ мухбирининг саволларига жавоб беради:

— Эркин Ҳайдарович, ҳозир қўмита иқтисодий ислохот устида иш олиб бормоқда. Бундан аяқсиз нима?
— Ривожланган иқтисодиётнинг вужудга келтириш. Қўмитамиз бунинг учун қонуний асос тайёрламоқда. Жумҳурият Олий Кенгашининг кузги сессиясига олтига қонун лойиҳасини тақдим эта- ми. Биринчи навбатда бозор йўлидаги тўсиқларни олиб ташлаш керак. Бунга ижара тўғрисидаги қонун ёрдам беради. Зотан бизда жумҳуриятимизнинг пиласи билан, бу йил эса полим маҳсулотлари билан таъминланган «експортчиларнинг» таърибаси ҳам бор. Айни вақтда уларга ер, сува берилмаган вақтлар ҳам бўлган. Бунга аниқгина мисолларни келтириш мумкин. Шу сабабли ижара тўғрисидаги қонун лойиҳасида мулкчиликнинг ҳамма турлари ҳаётда қўланиш ҳуқуқига эга эканлиги, ер эса фойдаланиш учун узоқ муддатга берилиши мумкинлиги айтилган.

Хусусийлаштириш йўлида ҳам қўллаб-қўллаш керак. Давлат мулкнинг давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш тўғрисидаги қонун лойиҳаси уларни бартараф эттишга ёрдам беради. Мазкур ҳужжат Ўзбекистон Президентини ҳузурдаги Вазирлар Маҳкамаси билан биргаликда ишлаб чиқилди. Бозор йўлига ўтиш осон бўлмапти, эски тузилмалар қаршилик кўрсатмоқда, янгилири эса эндигина вужудга келмоқда. Бунда ишбилармонлар асосий ҳаракатга келтирувчи куч бўлишлари керак. Ўзбекистон биринчилардан бўлиб хусусий мулк ҳуқуқини қонун билан мустақиллаштиришга, давлат солиғи тўғрисида СССР парламентига нисбатан аниқ лойиҳа, шунингдек, мулк шакллари қонун қабул қилди. Мулк шакллари қонун қабул қилди. 35 фоиз миқдорда бир хил солиқ ставкалари белгиланди ва бир қанча ҳолларда имтиёзлар берилди. Шундай қилиб хусусий мулк эгалари учун оғир яратилди.

— Демак, ижара ва хусусийлаштириш тўғрисидаги қонунлар қабул қилинган, омиқор одамларда ишлаб чиқаришни ривожлантиришга нисбатан манфаат кўчар эканлиги. Лекин ҳужжат алоқаларни ўзингилар, усқунлар, том ашё, материалларни бир мезгилда етказиб беришни таъминлаш ниҳоятда мушкул бўлиб турибди. Бундай шароитда қонунларнинг қандай қилиб хусусийлаштириш, ижарага бериш мумкин?
— Бу — муаммоларнинг муаммосидир. Масалан, Тошкент трактор заводи мутахассисларидан юздан ортиқроқ киши шартномалар тузиш учун малякатимиз бўйлаб тарқаб кетди. Завожда маҳсулот етказиб берадиган 750 та турли қорхона ва ташкилотлар бор. Ўзбекистоннинг юзлаб қорхоналари ҳам шундай манзарани кузатиш мумкин. Алоқаларнинг узлиши ниҳоятда дахшати туш олди. Бинобарин, жумҳуриятнинг ражалаштирувчи ва таъминловчи ташкилотлари энди бу ишга таъсир қилмаётганлар. Ҳозир товар ва товар-хом ашё биржалари биринчи ўринга чиқти. Ил охирида биржалар тўғрисидаги қонун лойиҳасини тугаллашми. Бундай биржалар Тошкентда, Гулистон ва Андиқонда бўлиши керак. Олмалиқда бошқа бир қанча шаҳарларда иш олиб бормоқда. Ҳозир Москвадаги бошқа йилги марказлардаги бирмалай билан алоқа ўрнатилди. Улар харидорлар ва сотувчилар ўртасида асосий ботловчи бўлинига айландилар.

— Нарх-навоининг тинчсиз кўтарилиши натижасида аҳолига жуда оғир бўлмоқда.
— Яқин вақтга нэрх сийсати тақиллаш асосида олиб борилади. Баъзан нархлар кў- сийди, баъзан нархлар пасайган бўлади. Натижада бунинг бир тармоқ иши барбод қилинган. Тошкент метрополитенига неча миллион сўмлаб дотация берилиб келди. «Узтелефоком- мунарго» қорхоналарига бюджетдан 100 миллион сўм пул ажратилиб берилди. Бошқа ўнлаб бўлимларга ҳам маблағ ажратилиб зарур.

— Бундан ташқари қўмита манзилгоҳларда сува етишмай қолди, мутахассислар канализацияни текширдилар. Тоша сува беҳуда сарф бўлаётгани, маълум бўлди! Бу сува аҳолига амалда текинга берилмоқда, шу сабабли исроф бўлмоқда. Нарх наво сарф-харажатга қос бўлиши керак, экс ҳолда қашшоқликдан қутқила олма- ми. Қўмитамиз нарх белгилаш тўғрисидаги қонун лойиҳасини жумҳурият Давлат нарх қўмитаси билан биргаликда ишлаб чиқмоқда. Лекин бу жуда но- зик масала. Бир дамда эркин нархларга ўтиб бўлмайди. Уни пасайтириш учун рақобат бў- лиши зарур, бизда эса тармоқ- ларнинг қўчилигида яқна ҳо- қиллик мавжуд. Шу сабабли биз ижара, хусусийлаштириш, хусусий ишбилармонлик тарафдоримиз.

— Гап кўп, кўмир оз деган- лардек, амалий ишлар кам бўлган. Хориқиллар беқарор- ликдан ўчиб, сармоя сарф- лашга шўшмаётганлар. Афти- дан қонун чиқарувчиларнинг тугатилгани бетафсилроқ ах- сас қилиш керак бўлади. Биз иқтисодиёт — байналмилал тусда эканлиги ишончимиз ю- ми. Иқтисодий макон қанчал- лик кенг бўлса, уни ривож- лантириш учун имконият ҳам шунча катта бўлади. Бунинг иқтисодий мустақиллигини бе- жонга тўсиқлардан ҳам, ўз валютанинг вужудга келти- ришда ҳам эмас, балки рақоб- ат қила оладиган маҳсулот ишлаб чиқаришларидир.

И. ШУЛЕПНА.

Бир ҳадик бор. Унда қўллар юракда. Ишон- ишимиз, ишонмаслигимиз билмайди. Бунинг сабаби ҳам аён. Узоқ вақт бошқа- ча гапириб, бошқача йўл тутдик. Пахтани йиғиш- тириш масаласида ҳам шун- дай.

Эсингизда бор. Ўтган йилги ҳар кило пахтага 25 тийин- дан меҳнат ҳақи тўланиши қатъий қилиб белгиланди. Овознигор, қўнлик нашлаш, жумҳурият ойна жаҳонда бу ҳақида тушунтириш, шарҳлар берилди. Аслида бунга қандай муносабатда бўлинганини биласизми? Ай- рим жамоа ва давлат хўжа- ликлари турли баҳоналар, иқтисодий тағлиқларни рў- қач қилиб, ҳар кило хом- ашёга 10-15 тийиндан ҳақ беришди. Сабабим таёёр. Деҳқонлар билан шунча кел- тирилган эмиш. Ҳайрон қо- ласанда. Бирон бир буюм, қурилиш материалларининг нархини кўтариш керакми, йўқлиги далаҳидан сўра- лмайди. Розини норозини ба- ри-бир. Қўматига сотилади. Аммо давлат, хўжалик фой- дасига буладиганлар албатта муҳофизат қилинади.

— Яширадиган сиримиз йўл. Бу йил ҳам далаҳидан шун- дай ҳавотирда. Тўғри, ҳар кило пахтанинг меҳнат ҳақи 40 тийиндан белгиланди. Ле- кин ҳамма хўжалиқлар бунинг сийди дилдан баъариларига га шўба бор. Юқориди айт- ганмиздек баҳоналар таёёр- да. Пулмиз йўқ, даромад оз, кам қўмиз, дегандек.

— Башорат эмас. Бу йилги йиғим-терим оғир кечади. Об- ҳавонинг феъли бузуқ. Минг бора қийин бўлган билан етиштирилган ҳосилни йиғиб оласан яқин эди. Чунки энди бу бойлик ўзиниғиз қолди. Шу баҳона санаот қорхона- ларимиз кенгайди. Қийин-ке- чақ, уст-бош мў бўлади. Ўз- бекистон хом-ашё базасидан

Жайхун пахтаси — мустақиллик хирмонига

қудратин санаот жумҳури- яти айланди. Шунча вақт бирояларни тўйгазиб, қолдик. Уларни қийинтириб, юпун юрибмиз.

Энди бойлиқларимиз ўзи- нинг далаҳа қўлиб кетиши гуноҳда, гуноҳ.

Суратда акс этгандек бо- ми, фотлик деҳқонлар ана шунинг

англаган ҳолда аллақачон хирмон уюшга киришдилар.

Сурат муаллифи мухбиримиз Жулабой ҚОЗОҚ.

— Қўмитамизда ўттиз уч депутат бор. Ишчи гуруҳларининг ҳар бирда беш-олти киши ишлади. Мутахассисларни ҳам жалб этамиз. Қонун лойиҳаларининг қораламаларини вазирликлар, идоралар, вилоят иқтисодиёт қўмиталарига юборамиз. Сўнг лойиҳани иш- чи гуруҳи яна бир марта кўриб чиқади ҳамда уни қўми- тага топширади.

— Қўмита таркибига қизқичи ҳам тушунариди. Қўмитада амалиётчилар ҳам, назарбачи- лар ҳам бор. Унинг раиси Эркин Ҳўзаев олим, мен эса амалиётчи, бинокорман. Ке- яинги олти йил мобайнида Бу- хоро шахар партия қўмитасининг биринчи котиби бўлган- ман. Лекин шахар партия қў- митаси биринчи навбатда иқ- тисодий масалалар билан шу- тулланган сир эмас.

— Иқтисодиётни қандай йўл билан ривожлантириш қилиш мумкин? Чамаси бу муаммолар ҳал этиш йўллари Бухорода синаб кўрган бўлсангиз керак!
— Бухоро ил-газалама бир- лашмасининг ишларини бунга мисол қилса бўлади. Қорхона- да гул боқилган эми кенг таёёр газаламалар ишлаб чиқаришни ўзлаштириб олишди. Шу ер- нинг ўзиде тикувчилик қор- хонаси ташкил этилиб, қўрпа- ёстиқ жилдлари, чойшаблар, сочиқлар тайёрлаб бошлашди. Маҳсулотлар қўлма-қўл бўлиб кетди. Хорижий мамлакатлар билан қилинаётган савдо-сотик туфайли Швейцариядан 1 миллион сўмлик асбоб-усқуна сотиб олдилар. Бунда бутун бир масалалар туркуми ҳал қилинди: қуватларини ошириш- ди, хом ашёга бўлган талаб кескин ортди. Хом ашё ишлаб чиқариш учун вилоятда қор- хона бўлимларини ташкил эта- бошладилар, айна вақтда одамларни иш билан таъмин- лаш муаммоси ҳам ҳал этилди.

— Бу ишларнинг ҳаммаси Бухорода бўляпти. Умуман, жумҳуриятимиз буйича хориж билан алоқа қилишга умид доримиз.

— Гап кўп, кўмир оз деган- лардек, амалий ишлар кам бўлган. Хориқиллар беқарор- ликдан ўчиб, сармоя сарф- лашга шўшмаётганлар. Афти- дан қонун чиқарувчиларнинг тугатилгани бетафсилроқ ах- сас қилиш керак бўлади. Биз иқтисодиёт — байналмилал тусда эканлиги ишончимиз ю- ми. Иқтисодий макон қанчал- лик кенг бўлса, уни ривож- лантириш учун имконият ҳам шунча катта бўлади. Бунинг иқтисодий мустақиллигини бе- жонга тўсиқлардан ҳам, ўз валютанинг вужудга келти- ришда ҳам эмас, балки рақоб- ат қила оладиган маҳсулот ишлаб чиқаришларидир.

И. ШУЛЕПНА.

— Урашувда иккала мамлакат- нинг ёшлари ўртасидаги алоқа- ларни ҳар томонлама ривож- лантириш, мутахассисларни айирбошлаш, таъриба алмашиш ва яна бир қанча масалалар хусусида фикр алмашилди.

— Урашувда «Еш ленинчи» рўномасининг бош муҳаррири Жаббор Раёзовнинг, Ўзбекистон ёшлар билан ишлар, Ўзбекистон ком- сомолнинг номини ўзгарти- риш хусусида сўзлаб, меҳмон- ларни қизқитириган саволларга жавоб берди. Ўз навбатида Афғонистон Ёшлар Иттифоқининг раиси Муҳаммад Иброҳим ҳам афғон ёшларининг олди- да турган вазифалар ва улар- нинг ютуқлари ҳақида сўз юри- тиб, бир қанча тақдирларни ўртага ташлади; ҳар йил Нав- рўз байрами арафасида икка- ла жумҳурият ёшлари ура- шиш туриши, Мозори Шарифда- ги Ҳазрати Али мақбарасида биргаликда 1992 йил Наврўзни кутиб олиш ҳамда рўзномалар- ларга алоқаларни мустақилла- ш ва ҳоқозо, Урашувда қат- нашган Афғонистоннинг СССР- даги элчихонасининг биринчи

Довуд Мазъяр, Тошкентдаги Афғонистон консулхонасининг иккин- чи котиби Муҳаммад Салим- лар ҳам иккала халқнинг дўст- лиги, келажакдаги ҳамкор- ликлари, афғон турроғидаги Ўзбекиларнинг А. Навоий Маде- ният маркази оғанликларини сўзлаб бердилар. Ёшлар олий билимгоҳида афғон ёшлар етукчиларининг ўқитиб-қилиш- тириш учун иминаторчилик бил- дириб, Ўзбекистон ёшлар делегациясини Афғонистонга тақлиф қилдилар.

— Урашувда «Еш ленинчи» рўномасининг бош муҳаррири Жаббор Раёзовнинг, Ўзбекистон ёшлар билан ишлар, Ўзбекистон ком- сомолнинг номини ўзгарти- риш хусусида сўзлаб, меҳмон- ларни қизқитириган саволларга жавоб берди. Ўз навбатида Афғонистон Ёшлар Иттифоқининг раиси Муҳаммад Иброҳим ҳам афғон ёшларининг олди- да турган вазифалар ва улар- нинг ютуқлари ҳақида сўз юри- тиб, бир қанча тақдирларни ўртага ташлади; ҳар йил Нав- рўз байрами арафасида икка- ла жумҳурият ёшлари ура- шиш туриши, Мозори Шарифда- ги Ҳазрати Али мақбарасида биргаликда 1992 йил Наврўзни кутиб олиш ҳамда рўзномалар- ларга алоқаларни мустақилла- ш ва ҳоқозо, Урашувда қат- нашган Афғонистоннинг СССР- даги элчихонасининг биринчи

Тўқтин РЎЗИВ.

Суратчи: И. ШЕРБЕК.

— Урашувда «Еш ленинчи» рўномасининг бош муҳаррири Жаббор Раёзовнинг, Ўзбекистон ёшлар билан ишлар, Ўзбекистон ком- сомолнинг номини ўзгарти- риш хусусида сўзлаб, меҳмон- ларни қизқитириган саволларга жавоб берди. Ўз навбатида Афғонистон Ёшлар Иттифоқининг раиси Муҳаммад Иброҳим ҳам афғон ёшларининг олди- да турган вазифалар ва улар- нинг ютуқлари ҳақида сўз юри- тиб, бир қанча тақдирларни ўртага ташлади; ҳар йил Нав- рўз байрами арафасида икка- ла жумҳурият ёшлари ура- шиш туриши, Мозори Шарифда- ги Ҳазрати Али мақбарасида биргаликда 1992 йил Наврўзни кутиб олиш ҳамда рўзномалар- ларга алоқаларни мустақилла- ш ва ҳоқозо, Урашувда қат- нашган Афғонистоннинг СССР- даги элчихонасининг биринчи

Тўқтин РЎЗИВ.

Суратчи: И. ШЕРБЕК.

КАСАБА УЮШМАЛАРИ КУЧЛАРНИ ЖИПСЛАШТИРИШ ТАРАФДОРИ

18 сентябрь куни Тошкентда Урта Осиё республикалари ва Қозғоғистон касабаси уюшмалари марказлари раҳбарларининг меҳнатқилар манфаатларини ҳимоя қилиш масалаларига бағишланган учрашуви бошланди. 21 сентябргача давом этадиган бу учрашувда беш республика касабаси уюшмаларининг делегациялари бутун минтақа бўйлаб муаммоларни муҳофа- за қилдилар. Жулудан, меҳ- натқиларнинг иш билан таъ- минлаш ва уларнинг иқтисодий кафолатлари, соғломлаштириш ва касабаси уюшмаларининг янги шифохоналарини қуриш маса- лаларини кўриб чиқиш мўлажал- лармоқда. Учрашув қатнашчилари Орол денгизи раёонида бўладилар. Қораз ва Бухоро вилоятларидан қорхоналар ҳамда хўжалиқларга боради- лар.

— Урашувда «Еш ленинчи» рўномасининг бош муҳаррири Жаббор Раёзовнинг, Ўзбекистон ёшлар билан ишлар, Ўзбекистон ком- сомолнинг номини ўзгарти- риш хусусида сўзлаб, меҳмон- ларни қизқитириган саволларга жавоб берди. Ўз навбатида Афғонистон Ёшлар Иттифоқининг раиси Муҳаммад Иброҳим ҳам афғон ёшларининг олди- да турган вазифалар ва улар- нинг ютуқлари ҳақида сўз юри- тиб, бир қанча тақдирларни ўртага ташлади; ҳар йил Нав- рўз байрами арафасида икка- ла жумҳурият ёшлари ура- шиш туриши, Мозори Шарифда- ги Ҳазрати Али мақбарасида биргаликда 1992 йил Наврўзни кутиб олиш ҳамда рўзномалар- ларга алоқаларни мустақилла- ш ва ҳоқозо, Урашувда қат- нашган Афғонистоннинг СССР- даги элчихонасининг биринчи

— Урашувда «Еш ленинчи» рўномасининг бош муҳаррири Жаббор Раёзовнинг, Ўзбекистон ёшлар билан ишлар, Ўзбекистон ком- сомолнинг номини ўзгарти- риш хусусида сўзлаб, меҳмон- ларни қизқитириган саволларга жавоб берди. Ўз навбатида Афғонистон Ёшлар Иттифоқининг раиси Муҳаммад Иброҳим ҳам афғон ёшларининг олди- да турган вазифалар ва улар- нинг ютуқлари ҳақида сўз юри- тиб, бир қанча тақдирларни ўртага ташлади; ҳар йил Нав- рўз байрами арафасида икка- ла жумҳурият ёшлари ура- шиш туриши, Мозори Шарифда- ги Ҳазрати Али мақбарасида биргаликда 1992 йил Наврўзни кутиб олиш ҳамда рўзномалар- ларга алоқаларни мустақилла- ш ва ҳоқозо, Урашувда қат- нашган Афғонистоннинг СССР- даги элчихонасининг биринчи

— Урашувда «Еш ленинчи» рўномасининг бош муҳаррири Жаббор Раёзовнинг, Ўзбекистон ёшлар билан ишлар, Ўзбекистон ком- сомолнинг номини ўзгарти- риш хусусида сўзлаб, меҳмон- ларни қизқитириган саволларга жавоб берди. Ўз навбатида Афғонистон Ёшлар Иттифоқининг раиси Муҳаммад Иброҳим ҳам афғон ёшларининг олди- да турган вазифалар ва улар- нинг ютуқлари ҳақида сўз юри- тиб, бир қанча тақдирларни ўртага ташлади; ҳар йил Нав- рўз байрами арафасида икка- ла жумҳурият ёшлари ура- шиш туриши, Мозори Шарифда- ги Ҳазрати Али мақбарасида биргаликда 1992 йил Наврўзни кутиб олиш ҳамда рўзномалар- ларга алоқаларни мустақилла- ш ва ҳоқозо, Урашувда қат- нашган Афғонистоннинг СССР- даги элчихонасининг биринчи

— Урашувда «Еш ленинчи» рўномасининг бош муҳаррири Жаббор Раёзовнинг, Ўзбекистон ёшлар билан ишлар, Ўзбекистон ком- сомолнинг номини ўзгарти- риш хусусида сўзлаб, меҳмон- ларни қизқитириган саволларга жавоб берди. Ўз навбатида Афғонистон Ёшлар Иттифоқининг раиси Муҳаммад Иброҳим ҳам афғон ёшларининг олди- да турган вазифалар ва улар- нинг ютуқлари ҳақида сўз юри- тиб, бир қанча тақдирларни ўртага ташлади; ҳар йил Нав- рўз байрами арафасида икка- ла жумҳурият ёшлари ура- шиш туриши, Мозори Шарифда- ги Ҳазрати Али мақбарасида биргаликда 1992 йил Наврўзни кутиб олиш ҳамда рўзномалар- ларга алоқаларни мустақилла- ш ва ҳоқозо, Урашувда қат- нашган Афғонистоннинг СССР- даги элчихонасининг биринчи

— Урашувда «Еш ленинчи» рўномасининг бош муҳаррири Жаббор Раёзовнинг, Ўзбекистон ёшлар билан ишлар, Ўзбекистон ком- сомолнинг номини ўзгарти- риш хусусида сўзлаб, меҳмон- ларни қизқитириган саволларга жавоб берди. Ўз навбатида Афғонистон Ёшлар Иттифоқининг раиси Муҳаммад Иброҳим ҳам афғон ёшларининг олди- да турган вазифалар ва улар- нинг ютуқлари ҳақида сўз юри- тиб, бир қанча тақдирларни ўртага ташлади; ҳар йил Нав- рўз байрами арафасида икка- ла жумҳурият ёшлари ура- шиш туриши, Мозори Шарифда- ги Ҳазрати Али мақбарасида биргаликда 1992 йил Наврўзни кутиб олиш ҳамда рўзномалар- ларга алоқаларни мустақилла- ш ва ҳоқозо, Урашувда қат- нашган Афғонистоннинг СССР- даги элчихонасининг биринчи

— Урашувда «Еш ленинчи» рўномасининг бош муҳаррири Жаббор Раёзовнинг, Ўзбекистон ёшлар билан ишлар, Ўзбекистон ком- сомолнинг номини ўзгарти- риш хусусида сўзлаб, меҳмон- ларни қизқитириган саволларга жавоб берди. Ўз навбатида Афғонистон Ёшлар Иттифоқининг раиси Муҳаммад Иброҳим ҳам афғон ёшларининг олди- да турган вазифалар ва улар- нинг ютуқлари ҳақида сўз юри- тиб, бир қанча тақдирларни ўртага ташлади; ҳар йил Нав- рўз байрами арафасида икка- ла жумҳурият ёшлари ура- шиш туриши, Мозори Шарифда- ги Ҳазрати Али мақбарасида биргаликда 1992 йил Наврўзни кутиб олиш ҳамда рўзномалар- ларга алоқаларни мустақилла- ш ва ҳоқозо, Урашувда қат- нашган Афғонистоннинг СССР- даги элчихонасининг биринчи

— Урашувда «Еш ленинчи» рўномасининг бош муҳаррири Жаббор Раёзовнинг, Ўзбекистон ёшлар билан ишлар, Ўзбекистон ком- сомолнинг номини ўзгарти- риш хусусида сўзлаб, меҳмон- ларни қизқитириган саволларга жавоб берди. Ўз навбатида Афғонистон Ёшлар Иттифоқининг раиси Муҳаммад Иброҳим ҳам афғон ёшларининг олди- да турган вазифалар ва улар- нинг ютуқлари ҳақида сўз юри- тиб, бир қанча тақдирларни ўртага ташлади; ҳар йил Нав- рўз байрами арафасида икка- ла жумҳурият ёшлари ура- шиш туриши, Мозори Шарифда- ги Ҳазрати Али мақбарасида биргаликда 1992 йил Наврўзни кутиб олиш ҳамда рўзномалар- ларга алоқаларни мустақилла- ш ва ҳоқозо, Урашувда қат- нашган Афғонистоннинг СССР- даги элчихонасининг биринчи

— Урашувда «Еш ленинчи» рўномасининг бош муҳаррири Жаббор Раёзовнинг, Ўзбекистон ёшлар билан ишлар, Ўзбекистон ком- сомолнинг номини ўзгарти- риш хусусида сўзлаб, меҳмон- ларни қизқитириган саволларга жавоб берди. Ўз навбатида Афғонистон Ёшлар Иттифоқининг раиси Муҳаммад Иброҳим ҳам афғон ёшларининг олди- да турган вазифалар ва улар- нинг ютуқлари ҳақида сўз юри- тиб, бир қанча тақдирларни ўртага ташлади; ҳар йил Нав- рўз байрами арафасида икка- ла жумҳурият ёшлари ура- шиш туриши, Мозори Шарифда- ги Ҳазрати Али мақбарасида биргаликда 1992 йил Наврўзни кутиб олиш ҳамда рўзномалар- ларга алоқаларни мустақилла- ш ва ҳоқозо, Урашувда қат- нашган Афғонистоннинг СССР- даги элчихонасининг биринчи

ЖУРНАЛИСТЛАР БИЛАН СУХБАТ

радиостанциясининг мухбири Тоҳир Умаров иштирок этдилар.

Эшитдингизми, ўқидингизми?

● ИВАН СИЛАЕВ Россия Бош вазири вазифасини тарк этди. Энди- ланда у жумҳуриятлараро иқтисодий қўмитани бошқаради. Бу ҳақда у журналистларга ахборот берди. Б. Ельцин ва бошқа мустақил жа- мҳуриятлар раҳбарлари ҳам унинг шу вазифани баъларинини сўраган- ликларини таъкиқладилар.

● 2 ОКТЯБРЬ КУНИ Бойқўнғир космодронда янги фазогирлар само қўйнига йўл олшади. Бу сафар қозқоқ халқи учун ҳақиқий байрам бўлади. Чунки шу заминдан космос- га қанчалдан-қанча фазогирлар парвоз қилган бўлса ҳам, ораларда ерли халқдан бирорта вақил йўқ эди. Эндиликда Шўро—Австралия экпа- нинда қозқоқ йиғини ҳам бор. Шу муносабат билан Қозғоғистон ССЖ Президентини Н. Назарбаев барча мустақил жумҳуриятлар раҳбарларига телеграмма йўллаб, уларни шу та- нанага тақлиф қилди.

● ДУНЕГА ТАНИҚЛИ футболчи

Диего Марадонани Неапол суди нар- қотки модаларни савқилганида аяқлади. У шартли равишда 14 ой қамлоқ жазосига ҳукм қилинди ва 3175 доллар жарима солинди. Диего суд ҳукмини Аргентинада рўзномаларда ўқиб билди. Чунки у судда қат- нашмаганди.

● РИА ахборот агентлигининг ха- барига қараганда, бутун Россия Президенти Борис Ельцин ва Қозғоғистон Президенти Нурсултон Назарбаев Бонюга келишади. Улар икки кун да- вомида Бонюдан ташқари Ереван ва Степанакертда ҳам бўлишади. Ман- сатди — икки халқ ўртасида юзага келган диллий можароларни ийбий ҳал қилишди.

● СССР ФАНИЛАР академиясининг 17 сентябрь куни бўлиб ўтган Раё- сат йиғинида йиқилган овоз бериш йўли билан дунёдаги йиқил- ган илм-фан ўчоғининг негуси таъдир ҳал қилинди. У асли ҳолига қайтиб, Россия Фанлар академияси мақоми- ни оладиган бўлди. Бу масала Фа- нлар академиясининг улаҳий йиғи- лишига таъкиқлаш учун қиритилди.

● МОЛДОВА ПРЕЗИДЕНТИ М. Селгур эндиликда марказий нашла- рларга ишонч қолмаганлигини оқи- қодин баён қилди. У кейинги пайтда

бир қатор марказий оммавий ахбо- рот воситалари Молдова Рўминияга қўншлади, деган йлгон ахборотни тарқатганликларини мисоллар билан айтиб берди. Молдованинг асл маъ- сатди эса бошқа давлатга қўншлаш эмас, балки Президент сўнги маъбуот конференциясида хорижий жури- ликларни тақлиф этди. Марказий оммавий ахборот вақилларини эса қаққилмади.

● СССР ПРЕЗИДЕНТИ Михаил Гор- бачева Бош муҳаррирларнинг икки- дагина очилган клубининг меҳмони бўлди. «Известия» рўномаси Бош муҳаррирларнинг хонаси телестудияга айланди. Бу ерда бир ярим соат мо- байнида мамлакатимиз бугунги сий- сий турмушида оммавий ахборот воситаларининг вазифаларни тўғриси- да суҳбат бўлди.

Урашувда ТАСС Бош директорини Виталий Игнатенко, Бутунитиғор Давлат телерадиозинтириш компа- ниясининг раиси Егор Яковлев, «Из- вестия» рўномасининг Бош муҳар- рини Игорь Голембовский, «Ком- сомольская правда»нинг Бош муҳар- рини Владислав Фроини, «Труд» рўномасининг Бош муҳаррири Александр Потапов, «Москов-

ские новости» рўномасининг Бош муҳаррири Лев Карпичский, «Асас пин», рўномасининг муҳаррири Наталья Чалипина қатнашдилар, улар Михаил Горбачевага бир талай жуда ўтир, савора саволлар беришди, у билан маҳаллий ахборот воситалари раҳ- барларининга эмас, айна вақтда миллионлаб ватандошларимизни тў- қиллаштириган фикрларини ўр- талашди. Демократик жараёнларни мустақиллаштириш кафолати сифати- да ягона ахборот маконини савқаб қилиш тўғрисида аяниқса кўп гап- ирилди.

● ШУРО ГВАРДИЯСИ 50 йига тў- лди. Шу муносабат билан СССР Му- дофиа вазири Е. Шапошников барча ҳарбийларини, уруш фазрийларини кутлади. Бундан 50 йил муқаддам Улуғ Ватан урушининг шарафатсиз нагилари оловда СССР Куролли Кучлари жанговар Янлиқларига қў- ллаб қаҳрамонна са

УЛАР «ЁШ ЛЕНИНЧИ»ГА ОБУНА БЎЛДИЛАР. СИЗ-ЧИ?

ХАЛҚҚА ЯҚИН РЎЗНОМА

Каромат ОЛИМОВА, — Қизлар, қайси нашр-
Муваддас ХАМРОАЛИЕВА, — рага обуна бўлгансизлар?
(Олтириқдаги «Нафосат» — «Ёш ленинчи», «Саодат», «Ёш куч», «Ешлик»...
жаншиш хизмат кўрсатиш — «Ёш ленинчи» рўзно-
уйининг тикувчилари).

шади.
— Қайси ойнасуз ёки са-
ҳифа материалларини кўпроқ
ўқийсизлар?
КАРОМАТ:
— Мени «Тарихнинг ўқил-
маган саҳифаларини» ойнасузи
остида берилаётган мақола-
ларни қизиқтиради. Кейин
«Муслиҳа хиббони», «Ҳам-

қишлоқлар»нинг доимий мух-
лисиман.
— **МУҚАДДАС:**
— Эҳтимол, балоғат ёши-
да бўлганим учундир, мен
ҳар гал рўзномадан севги ва
муҳаббат мавзусидаги мақо-
ларни қидираман. Уму-
ман... шунақа-да энди.
— **СУХБАТБОШ**
Рустам ВОИ
МУҲАММАД.

ЭСЛАТИБ УТАМИЗ:

БИР ЙИЛГА — 24 СЎМ 96 ТИЙИН.
6 ОЙГА — 12 СЎМ 48 ТИЙИН.
3 ОЙГА — 6 СЎМ 24 ТИЙИН.
ИНДЕКСИМИЗ: 64607.

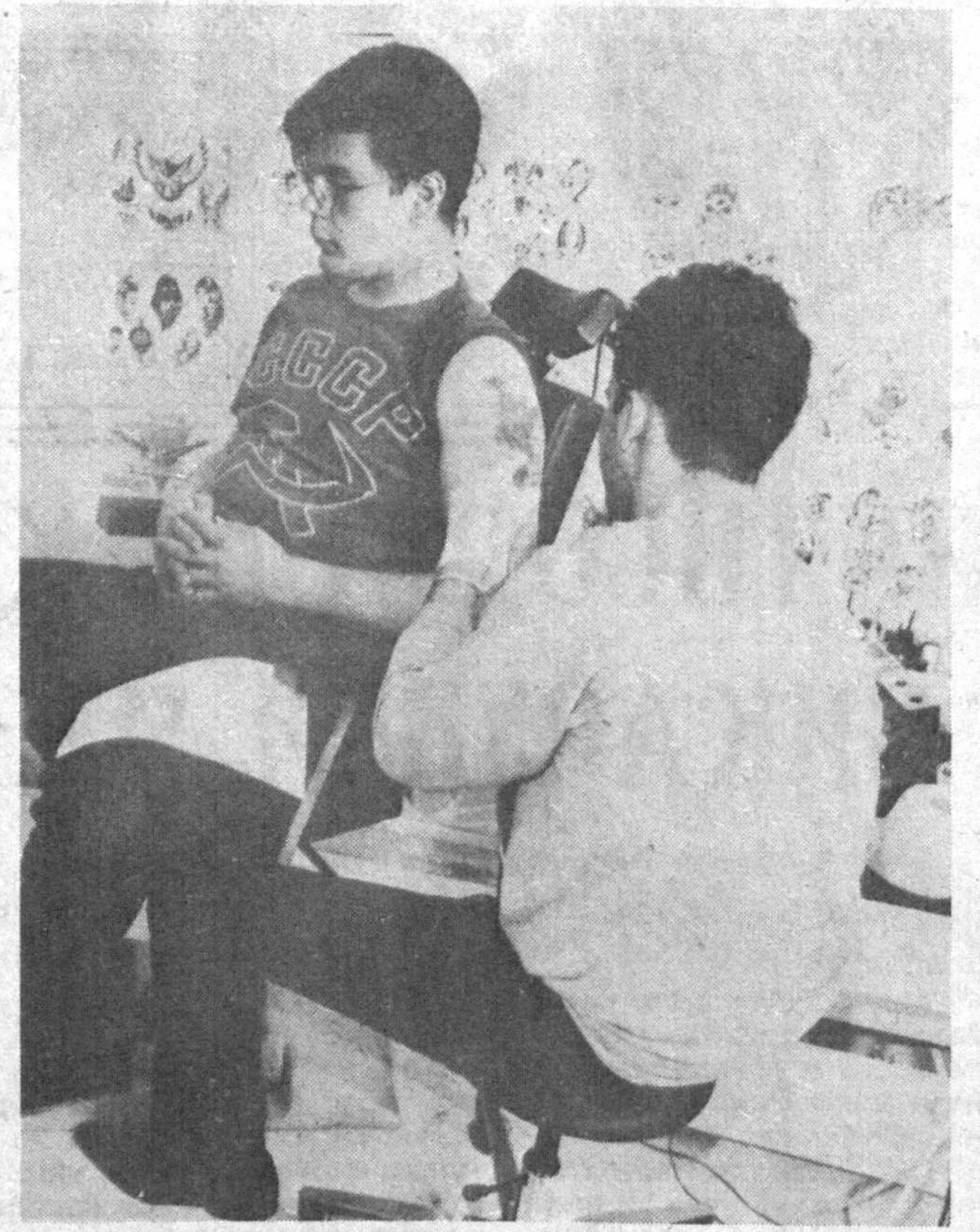
**ЎЗБЕКИСТОН ЖУМҲУРИЯТИ РАҲБАРИАТИ-
НИНГ КЎРСАТМАСИГА ҚУРА ОБУНАЧИЛАР-
ДАН 5 ФОИЗЛИК СОЛИК ОЛИНМАЙДИ.**

Обуна бўламан, лекин...

Бир нарсдан ҳадиқираб турибман, рў-
зноманинг таъсисчиси қайси ташкилот ўзи? Ҳа,
баракалла, Ўзбекистон комсомоли Марказий
Қўмитаси! Аммо, комсомолни ҳимоя қила-
ётганимиз рўзномада? Билмадим, менга қолса,
«Йўқ», деб жавоб берган бўлардим. Нега?
Нойлардаги бошланғич комсомол ташки-
лотлари, шаҳар ва ноҳия комсомол қўмита-
лари, у ерда ишлаётган қобилиятли йигит-
қизларнинг фаолияти ҳамда хайрли тадбирлар
рўзномада кенг ёритилмапти. Ёритилгани
ҳам шунчаки, холос. Обунага чопган ҳам,
унинг ташвиқотчиси ҳам, ҳимоячиси ҳам —
комсомол-ку, ахир! Шунча йил комсомолда
ишлаб, бирорта комсомол қўмитаси иш таж-
рибасининг махсус тарзда ёритилганини кўр-
мадим. Аксинча, «комсомолнинг обрўси тушиб
кетди, у инқирозда» каби кишининг ҳафса-
сини пир қиладиган гап-сузлар...
Ноҳия комсомол қўмитаси яқинда лотерея
ўйини ўтказди. Киссамизга қирқ минг сўм пул
тушди, шунинг ҳисобидан ноғиронларни, но-
чор ёшларни, илгорларни «Ёш ленинчи»га
обуна қилмоқчимиз, Пайти келганда таклиф-
ларимни айтиб олайин:

«Ёш ленинчи»да ҳажми катта бўлган ба-
дий асарлар, хотиралар ва илмий-омма-
боп рисоалар эълон қилиш учун шарт эмас.
Агар зарур бўлса, (албатта, имкониятга қа-
раб) шу каби мақолалар учун худди «Собе-
седник»ка ўхшаб ҳафталик ёки ўн беш кун-
лик илова чиқаришни йўлга қўйиш керак.
Жумҳуриятимиз аҳолисининг кўпчилиги
қишлоқларда яшайди. Шунинг учун ҳам таж-
рият ва ходимлар улар билан пухта режа
асосида, доимий равишда очiq мулоқотлар ў-
тказиб бориш лозим.
Менинг таклифларим инобатга олинганда,
йўқми, билмадим. Лекин мен ўзимни ба-
риб ҳақ деб ҳисоблайверман...
Маъруф РАҲИМОВ,
Хўжаобод ноҳияси комсомол қўмитасининг
котиби.

XX АСР КУНДАЛИГИ

Қизиқ замонларда яшашимиз-да. Атрофга бир боқинг.
Нималар бўлмайпти. Бир пайтлар ҳатта давлатларда
тақиқлаб қўйилган баданга игна санъат, гуа чизилар
яна авж олишини ким ҳам ҳаёл қилибди.
Можаристонда Шарқий Оврупа мамлакатларида бирин-
чи бор шундай студия очилди. Иккита расмон хизматин-
гизда, Мияндаги ортинг намуналардан тайлаб олиб, танан-
гизни безашингиз мумкин.

СУРАТДА: студияда иш пайти.
МТП — ТАСС сураги.

ҚАБЎЛ ҚИЛИНДИ

БМТ Миллатлар ҳамжа- БМТ аъзолигига қабул қи-
миятига еттига янги аъзо линди. Ассамблея овоз бер-
қабул қилинди. Бу ерда қилди. Бу ерда қилди. Бу ерда қилди.
очилган бош ассамблея 46- сизда бу давлатларни БМТга
сессиясининг кеңкурунги ял- қабул этиш тўғрисида қарор
лиги мажлисида Латвия, Лит- қабул қилди. Энди БМТ —
ва, Эстония, КХДР, Корея имконияти ниҳонда катта
жумҳурияти, Микронезия бўлган халқро ташкилот
федератив штатлари ва Мар- аъзолигининг умумий сони
шал ороллари жумҳурияти 166 тага етди.

ЖУРНАЛИСТ ОЗОДЛИККА ЧИҚДИ

Кот—Дъвнуар маъмура- зинияни қўллаб-қувватловчи
ри жумҳурият президенти «Либерте» рўзномаси босиб
Феликс Уфуэ-Буаъни ҳа- чиқарган мақолада саксон
қорат қилганлиги учун уи иши давлат бошлиғи «мус-
ой қароқ жазосига ҳукм қи- сифатида таърифланган эди.
на чиқарди. Франс пресс ре- Журналист билан бирга рўзно-
агентлиги Обиднон шаҳридан нома директори ҳам жазо-
шунни маълум қилди. Опто- ланган, у уч ойлқ қароққа
зидадаги энг катта Ивуар маҳкум этилганди. Бироқ
халқ fronti партиясининг ординдан бир ойдан камроқ
аъзос бўлган Жорж Коффи суд томонидан уч ойлқ қар-
моқ жазосига ҳукм қилнган ва унга 1,8 миллион Африка
франки миқдорда жарима солинганди. У «Эхтиёт бу-
линг, Феликс Уфуэ-Буаъни ақдан озди» сарлавҳали
мақоласи учун шундай жазога тортилган эди. Опто-
зицияни қўллаб-қувватловчи «Либерте» рўзномаси босиб
чиқарган мақолада саксон иши давлат бошлиғи «мус-
ой қароқ жазосига ҳукм қи- сифатида таърифланган эди.
на чиқарди. Франс пресс ре- Журналист билан бирга рўзно-
агентлиги Обиднон шаҳридан нома директори ҳам жазо-
шунни маълум қилди. Опто- ланган, у уч ойлқ қароққа
зидадаги энг катта Ивуар маҳкум этилганди. Бироқ
халқ fronti партиясининг ординдан бир ойдан камроқ
аъзос бўлган Жорж Коффи суд томонидан уч ойлқ қар-
моқ жазосига ҳукм қилнган ва унга 1,8 миллион Африка
франки миқдорда жарима солинганди. У «Эхтиёт бу-
линг, Феликс Уфуэ-Буаъни ақдан озди» сарлавҳали
мақоласи учун шундай жазога тортилган эди. Опто-

ИШОНЧНИ ОҚЛАШ СИЗЛАРДАН

Алимон ИБРОҲИМОВ — болалар шифокори.

— Хўп галати замонлар бў-
лапти-да! Эрталабки гап туш-
дан кейинга тўғри келмайди.
Биров билан салом-алиқ қи-
лишдан олдин қўлдаги хал-
тасига қарайсан. Нонушта пай-
тида кул-қуруқ дастурхон ат-
рофида худди гуноҳ иш қи-
либ қўйган одамдек ўз фар-
зандларининг кўзига қар-
ашдан уялсан киши. Кайқа
қарам, навбат, уй-рўзгор таш-
виши, «миш-миш».
Шунақа пайтда нархи осмон-
га чиқиб борётган рўзнома-
ларнинг эртаси ҳақида бема-
лол гаплашиб ўтириш ҳам га-
лати бўлмас. Нимаям де-
йиш мумкин... «Ёш ленинчи»
жумҳуриятимиздаги энг омма-
вий рўзнома, буни ҳамма би-
лади. Кекса ҳам, ёш ҳам бир-
дай севади уни. Мен ҳар йи-
ли рўзномагизга обуна бўла-
ман. Лекин, кейинги вақтларда
«Ёш ленинчи»да ҳам муроса-
созлик кейфити сезилиб қо-
лпти, назаримда. Эҳтимол, мен-
га шундай туюлётгандир. Ма-
салан, ўттишимизнинг мил-
латлари ҳақида кўп баъзилар,
бугуннинг найранглари тўғри-
сида даярли жинсизлар. Би-
ровнинг ишдан бўшатилганини,
уйнга ўғри кирганини ёки уч-
та фарзанд кўрганини баъзи-
риш жиддийликка кирмайдик-
ку, тўғрими?
Ҳаётни оқич-ойдин таҳлил
этиш керак. Журналист дегани,
менинг назаримда, ўз халқи-
нинг энг ишончли, жонқур
ҳимоячиси дегани бўлса ке-
рак. Мен «Ёш ленинчи»даги-
ларга ишонман. Лекин, улар
бугунгидек суст бўлишмасин...
Кейин, у ердагиларга айтиб
қўйинг, биз ишонч билан рў-
зномагизга қайтадан обуна
бўлаймиз. Оқдй кишиларнинг
ишончини оқлаш энди сизлар-
да қолган...

ПУЛИМНИ ҚАЙТАРИБ ОЛАМАН

Ҳар йилгидек «Ёш ленинчи» рўзно-
мага обуна бўлганлардан бўлиб
ёзилдим. Сабаби рўзномаи нафақат
мен, балки оиламизнинг ҳамма аъзолари
ҳам севиб ўқишади. Рўзномада халқ-
нинг дилидаги гаплари ёзилмоқда. Мен
оқдй ўзбек ишчиси сифатида тахририят-
га баъзи эътирозларим бор. Ҳаммага
маълумки ўзбек миллий ишчи мутахас-
сисларини тайёрлаш меца ўн йиллардан
берди муаммо бўлиб келган. Лекин
кейинги бир йил орасида «Ёш ленинчи»
саҳифасида бу муаммога бағишлаб ёзил-

ган яхши мақолани эслай олмайман.
Наҳотки ўзбек ишчилари ҳақида очерк
ёзиш мумкин бўлмас? Тўғриси кейин-
ги пайтларда рўзнома танқиддан бошқа
нарсани билмай қолди. Танқид келажак-
нинг меваси дейишади. Шунча йилдан
бери танқид қиласизлар ҳуш, қани
«мева»си? Гапинг пўст қалласи агар
ёзилган мақолалардан қўнган тўлмаса,
обуна пулимни қайтариб оламан.

Зухриддин ОЧИЛОВ,
Тошкент кабель заводи ишчиси.

Абдуманнон ҚАҲРАМОНОВ — ички ишлар ходими.

— Кечирасиз, Сиздан бир нарсани сўрамоқчи эдим...
— Қўриясизми, ука, бандим. Агар ҳайдовчилик гу-
воҳномагизни сўраб келган бўлсангиз, овора бўласиз.
Будимга топшириб қўйганман, бораверинг ўша ёққа.
— Йўқ, ҳужжатларим ёнимда. Мен «Ёш ленинчи»дан,
— мухбирман рўзномагиз ҳақидаги фикрларингизни бил-
моқчиман, холос.
— Э, бундоқ демайсизми, ака! «Ёш ленинчи»нинг ўн
беш йиллик мухлисиман. Зўр рўзнома! Ишдан бўрган
заҳоти уни қўлга оламан. Уқимшичи, халқчил. Утган
йили келиноннгиз инкаловимиз бир-биримиздан бехабар
«Ёш ленинчи»га обуна бўлиб қолдимиз. Шунисиям яхши
экан бир ҳисобда. Талашимасдан ўқиймиз.
— Рўзномагиз сизга ёқмайдиган томонлари ҳам бор-
ми?
— Ёқмайдиган томони йўқ-куя, лекин, нимагадир биз-
нинг соҳага панна остидан қарашдай деб ўйлайман ўзим-
ча. Яхшиям, насб байрамимиз бор, ўшанда ҳам Тошкент-
дан чиқмай мақола берасизлар, холос. Жиноятчиликка
қарши кураш — ҳаммамнинг иши. Сизлар бўлса, бир йил
ичида ўнта прокурор, судьялар билан суҳбатни эълон
қилдинглар. Кеча-ю кундуз постда турган бизга ўхшаш
милицияларнинг ишига ҳам оғзинга эътибор берилса, яхши
бўларди...
— Кейинги йил учун обуна бошланди. Қайси нашрларга
ёзилмоқчисиз?
— Эриш туюлмасин-у, биринчи ўринда «Ёш ленинчи»-
га-да! Қолганини келиноннгиз билан биргалишиб ҳал
қиламан.

Р. ВОИМАТОВ тайёрлаган.
Сураччи: Е. ҲОШИМОВ.

Биргаликда ҳал қилдик

**УНУТИБ ҚОЛДИРИЛГАН РЎЗНОМА
ТАФИЛОТИ**

Тошкент тайёрагоҳидан ку- фарининг сотиб олган «Ёш
тарилган тайёрага орадан 10 ленинчи» рўзномалари руй-
минут ўтгач, қайтиб шу тай- хатдан ўтиш жойида унутиб
брагоҳини ўзига қўлди. Во- қолдирилган. Уларнинг эки-
қеа тафилоти ҳақида жур- налистлар учун тарқатилган
налистлар учун тарқатилган хабарномада шундай дейла-
ди: «Йўловчилардан тўрт на-
фариинг сотиб олган «Ёш
ленинчи» рўзномалари руй-
хатдан ўтиш жойида унутиб
қолдирилган. Уларнинг эки-
қеа тафилоти ҳақида жур-
налистлар учун тарқатилган
хабарномада шундай дейла-
ди: «Йўловчилардан тўрт на-

ДУҚОНДАГИ ЭЪЛОН

«Кимда-ким гушт, шакар, талон билан бирга «Ёш ле-
сарёв ва бошқа кир ювиш восталарини сотиб оломчи
бўлса, ушбу нарсаларни ха- тиши шарт».
МАЪМУРИЯТ.

УХШАТМА

Юқоридagi эълонни кўр- бўлган мухлисларга чипталар
ган хўжалик ҳисобиданги кон- наватдан ташқари, илтиб-
дерт али маъмурияти ҳам лис йилда ҳам шу тарзда
буйруқ чиқарди: «Юлдуз чинқадиган бўлса, ўйлаб кў-
Усмоновнинг концерти бу- ринга тўғри келади.
лади. «Ёш ленинчи»га обуна Салом билан директор.

МУҲАРРИРГА МАҚТУБ

Салом ўртоқ муҳаррир! Заводимизда бу йил мех-
нат унумдорлиги пасайиб кетди. Нега десангиз, ўтган
йили жамоамиз аъзоларини юз фоз обуна қилдирган
эдик. Ишчиларимиз иш ўр- нига «Ёш ленинчи»ни ўқиш
билан банд бўлмоқдалар.
Энди ҳайронимиз, 1992
йил учун обуна бўлишсини,
ёки... Агар рўзномагиз ке-
лса йилда ҳам шу тарзда
чинқадиган бўлса, ўйлаб кў-
ринга тўғри келади.
Салом билан директор.

ПОЕЗДНИНГ КЕЧИКИШ САБАБЛАРИ

Кеча «Обуна» ахборот мuddатидан уч соат кечикиб
агентлигининг мухбири қу- жойидан қўзгалди. Асабий-
идаги хабарни берди: лашган йўловчиларнинг су-
Бухоридан Тошкентга қа- раб-суриштирилари нати-
раб йўлга чиққан поезд ўз жасида кечиктиш сабаблари

(ВОҚЕА)

Уй шифтидаги қалдирғоч уясида бир эмас, бешта по- лон борлиги Акронга аён. Бола очибдики, дон-дун ташигага-ташиган.

Акронги ҳайрон қалдир- гани бошқа. Кичкина уячага бешта полон қандай қи- либ сирагини? Улар ҳам ух- лашадими? Яхсини ўзи чи- қиб кўрсачи? Бирдан ҳаёли- га дадасининг йиғма нарво- ни келди-ю, ташқарига оти- ди.

У роса терлаб-пиганча нарвонин уя тагига ўратди. Дилидаги армон — қушча- ларни бир қўриш, Амаллаб

си ҳам бир жойда ишлаша- ди, Укаси билан бувисининг қулида қолган, Хозирча на- мунир унинг бети. Гапни икки қилиб бўлмайди.

Бувиси жуда меҳрибон. Қаттиққўлиги ҳам бор. Лекин эртанлар, дostonлар, қўшқиларнинг устаси. Қан- дайдир муғлиги, айримлари жуда кувноқ, ҳазил-мутоби- ларга бой.

Ҳаялтанмидан ҳавотир олган онам ортмидан бохабар бўлган, бувағига одам юбор- дик. Боланингнинг оёғидан илон чариб олибди. Начора, тақдирда бор эдиан. Зор-зор йиғлаб қолмади. Орадан дам-аламларга сўла бир йил ўтди. Бу орада лавъати уруш бошланг қолди. Эр- қақлар фронтга кетаверди. Бувағ хам.

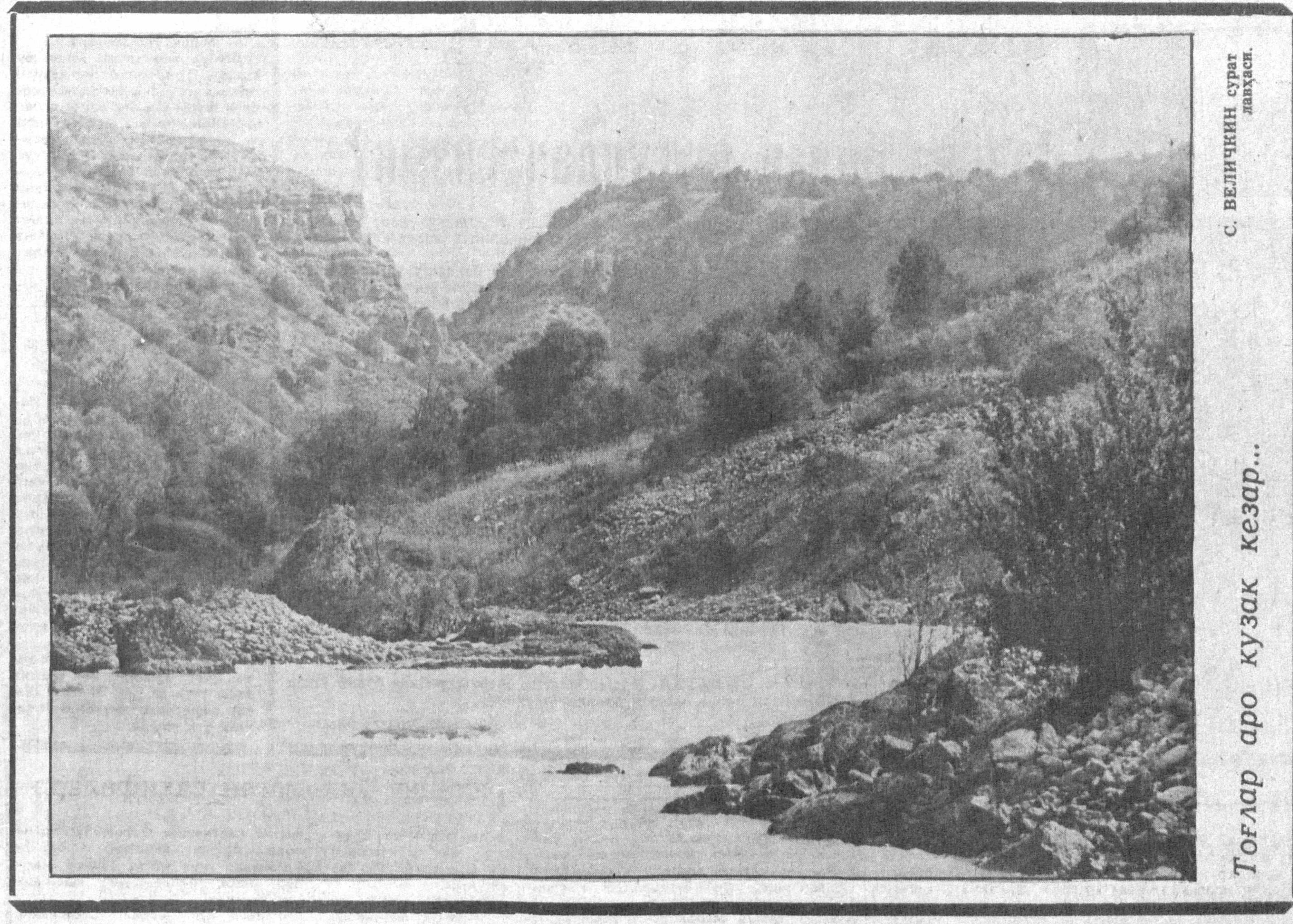
Полвоним йўлга чиқиб ол- дидан дадан турғиди. Дов- дараклар оппоқ гулга бур- нанган кезлар эди. Ушанда. Ҳайрлашар эканмиз, «Бола- ни ахтир қил», қайта-қайта тайинларди бувағ.

Кўп ўтмай қат олдид. Соғ-омонлигини ўқиб, кўн- гилим таскин топди. Бир кун ишдан қайтсам, ошника бир қоғоз қистрилган. Уйни оч- диму, дадангиза ётқизиб, ўқишга тушдим. Бу — қора хат эди. Ҳамма нарса остин- устия бўлиб кетди. Ташқа- рига отилдим. Пешайвон ус- тунига суяганимча, ўқиб- ўқиб қанча йиғладим, бил- майман. Томоғимга алланар- са тикилиб, ичimde ўт ёнар- ди гўё. Уша йили уйимиз шпидида қалдирғоч уя қўрган эди. Жониворлар теламда тинимсиз чарх уриб айлана- ди. Қушларнинг безовта чириллашидан ўзимга кел- дим. Дадан эсимга тушиб, ҳовлиғим уйга кирдим. Не кўз билан кўрайки, хона- нинг тўғрида илон! Қалдир- гочлар галма-гал унга таш- ланг безовта қичиради. Ўз навабига илон ҳамла қи- ларди. Жон халатда дадан- ни кутариб ташқарига оти- лдим. «Дон» деганимча йи- либман. Кейин нима бўлгани- ни билмайман. Қўмакка кир- ган қушлар ердаги хатни кўришга хонага кириш- мабди. Озимга урилган со- вуқ сувдан кўзимни очдим. Кўра-писи унга йиғганимда, ҳеч нарса кўринамасди. Қал- дирғочлар эса мизга кўниб хотиржам туришарди. Шу жониворлар бўлганида да- дандан айрилиб қолар эдим.

Гулсепар РИЗАЕВА, ТошДД толибаси.

Табиат ва биз

Одам гўшти ейиш керак- лигини, шундагина тирик қи- лиши думкинлигини уқтиради. Киз ўзи кўрган тушдан кўри- қиб ўйғонади-ю, дугоналари- дан ТАБИЁТ сўрайди. Ҳамма лол, ҳамма ҳайрон. Бир доно киз туши кўйиб, — ҳаётимиз- ни саклаб қолшининг ягона йўли, дугоналаримизни бир- ма- бир кўриб қилиш эвазига бўлади, — дейди. Барчаси фожияни тушунади. Барча 40 киз жим. Сўнгра, тушга тўғри газири сифатида ўнг томонда ги қизни кўрбонлик қилишади. Аста-секин қизлар Одам гўш- ти ейишга ўрганадилар. Кун- лар ўтваради, кетидан ой- лар. Қизлар эса навабати билан

С. ВЕЛИКИН суратлашқан.

Тоғлар аро кузак кезар...

Уз дугоналарини кўрбонлик қилиш эвазига эт шимиб кун ўтказишади. Одамлар хабар топиб, мурдаларни Гордан тортиб олишганда қизларнинг Қизқояга ташланганига роппа- роса икки йил тўлган экан. Тирик қизнинг ҳикоя қилишича, бир hafta муқаддам, у қоқ суяк бўлиб қолган дугонасини ўлдирди, гўштини ейишга ки- ришганини сўзлаб беради.

АЗИЗЛАЛАР ҲАМ ТУП ОТИШАДИМИ!

Ешлигимда қишлоқ одамла- ридан кўп эшитганман. Ҳатто, ўзимнинг Хурсанд момом ҳам кўп бор Бешиктоғ азияла би- лан унинг рўпасида бақам- зи жойлашган иккинчи бор азизла — Достортош бир- би- рига тўғдан оқ отади, деб ри- воят сўзлардилар. Мен эса ушбу ривоятга бутун жиску- мим қизнинг билан берилдим ва тақор-тақор сўзлардим: — Момо, нечо ҳозир Азизларлар бир-бирига тўп отишмайди! Шунда момо бошимни силаб тушунтирган бўларди: — Болам, икки кўчорнинг боши ҳеч қачон бир қозонда қайнамайди, икки Азизла ҳам бир-бирини кўрмолмас керак, шунинг учун бир-бирига уруш очиб, тўпдан ўққа тутайди. Худди, одамлар бир-бирини кўрмолмайди-ку, улар ҳам шундайда болам. Энди эса, мўмин-муслмонлар қамайиб, одамларнинг қалби- дан имон-этиқод кўтарилиб, фақш ишлар илдиз отиб, Азиз- лалар ҳам БОСИН бўлиб кет- ди, шунинг учун улар ҳам ҳо- зир ўзалигини ошқор қилмай- ди. Балки, уларнинг фаршате- лари ҳам учиб кетганлар, — дедилар.

Бу ривоятларни эшитганимга чорак аср бўлибди. Қишлоқда бўлиб, ана шу ривоятларни титкиладим. Азизларнинг сир- ли отишуви сабабини кўплар- да сурштирдим. Кўплар билмайди дейди. Норми бобо эса бу ҳақда ҳам ғаройиб ри- воят сўзлаб бердилар. Ажойиб саргузашт.

— Азизларнинг бир-бири- га тўпдан ўқ отишгани раст, — дейди қария. — Бу воқеаларга

УРГУТИМ, АРМОН ҚИЛМА...

Ноҳиямиз тамакичи- ликка ихтисослашгани- ни кўплар билишади. Шу тўғрисида келган баъзе юқумли касалликлар бўйича жумҳуриятда олдин- дан ўқиб олиш керак. Шунинг учун ҳам номим Достортош бўлган. Бир оқшом, жуда яхши эслаяман, икки азизла ўртасида жуда кучли отишма бўлди. У саҳарлар- донгача давом этди. Эрталаб, кўрдикки, олтинчи тош — Оқ тош, яъни Достортош йўқ бў- либди. Одамлар кечаси чақ- моқ уриб тушириб юборган дейишди. Тоғнинг остини жуда кўп қидирдик. Бироқ, Оқ тош топилмади. Кейин эса қишлоқ муллалари азизла қаршисига келиб, дуон-фотиҳа ўқишиб, — Азизла бу ердан ҳам кў- чиб кетишди, балки, Достор- га ўхшаш Оқтош Макка-му- каррамага — ўз жойига кет- ганлар, — дея биларини ю- латишди. Ана биларман, Достор- тош йўқолган, Азизларлар ўр- тасидаги отишмалар ҳам туге- ди.

Балки, Достортош Азизла- нинг ўзи бир мазза бўлар. Шунинг учун мазкур Достор- тош билан боғлиқ синоатле- рга ортиқча тўхтабман.

Жавоф ЯХШИБОВ, СССР Журналистлар уюшма- си аъзоси.

Кампирнинг яна бир ода- ти бор. Ҳеч қачон бирорга насиҳат қилмайди. Бунинг ўрнига бирорта ибратли ҳи- қонини айтиш унга одат.

Акрон қўлидаги қушқани ширмоқчи бўлган эди, бу- виси кўриб қолди.

— Ҳой, қўлингга нима? Набирасидан садо чиқма- ганидан серганланган кам- пир ўрнидан қўзғолди. Нима қиларини билмай талмовси- раб турган наварасига тик боқди.

— Ия, қалдирғочнинг бо- ласими? Аттган, озор этка- зибсанми. Хозирқоқ инига кўй.

Акрон полонни жойига қўйиб, бувиси ёнига келган- да алланималар ҳақида хаёл сурар, қалдирғочни

шннга яқинлашти. Сўнг бўйинни чўзиб, ичарига мўралди. Аммо уя ичини кўрмолмади, ҳам қоронғулик, ҳам полонлар бош чиқари- бди йўлни тўшганида.

Акрон улардан бирини олмақчи бўлиб қўл узатган- ди, тута олмади. Полонлар ўзларини олиб қочтиди. Бу ҳол бир неча бор такрор- лангач, қушчалардан бири- ни тутиб олди. «Дарвор кў- раману, яна уясига қўяман», ўйларди у.

— Ҳой, Акрон, бу ёққа кел болам, илганга ил ўтказиб бергин, кўзим ўтмайпти.

Акрон ноиллоқ ёнқоқ таги- даги сўрида нимадир тика- ётган бувиси томон юрди.

Хозир дадаси билан ойи- си Иккала.

ворларнинг тури эса бир не- чи 3,5 аср вақт ичида 100 дан ортқ тул парранда, 60 дан эиёд бошқа тур жони- ворлар тугаб ботди. Ани лайдта ер юзонда 120 дан ортқ сут эмназуви ва 187 тур парранда йўқолиб кетиш

лан ҳар йили 1500 дан ор- тиқ йирик йиртиқ қушлар ноубуд бўлгати (улардан 30 фозини ноёб турлар таш- қил қилади).

Улкамизнинг чул, тоғолди ва то мизтақаларида эса кимёвий дорилардан заҳар- ланган умуртқасиз жонивор- ларнинг жумладан фойдали ҳайвонлар — ўсимли, чаплатуғли йиртиқ қўнғир- қул, қапақлар ва турли ўрнимасимонлар қирлиб бориши айниқса ждал тус олмоқда. 1983 йили чи- ққан Убакистон жумҳурияти- нинг «Қизил нотибони» 63 тур ҳайвон қиртилган бў- лса, яна шунча тур «Қизил

оланини асраш шу куннинг энг зарур муаммоларидан бири бўлиб турибди. Бу му- хим вазифани амалга оши- ришда аввало қирлиб битиш «зарарли» гуруҳларга ажра- тиш фақат шартли маънода- гина тўғри бўлиб, аслида эса уларнинг ҳар бири таби-

амалга ошириш зарур. Ҳай- вон турларининг хилма-хил- лигини саклаб қолшининг кўп йилга мулкжалданган илмий- насарий концепциясини иш- лаб чиқиш ва экологининг Зағаришга таъсир қилиши билан ҳар қандай қурбаниш йилги ериги ўзлаштириш- да жоқолиларнинг широк эътибор татишланиш керак. Олий ва ўрта мактаб ўқув дастурларида жумҳурия- тинидаги ҳозирги экологик вазинг ҳамда ҳайвонот ва ўсимлилар дунёсини муҳо- фаза қилиш муаммолари ат- рофида ёритилиш мақсад- га мувофиқдир. Ешларнинг экологик оят санъисини оши- ришга хизмат қиладиган ри- содаларни кўпроқ чоп этмоқ даркор.

Тоир ҚОБИЛОВ, Убакистон Республикаси ФА Зоология олий илмгоҳи олимлари широтида қўриқ- хоналар, питомниклар, ҳай- вонот боғларида ноёб тур жониворларини суғайи қўйи- тиш усулларини ишлаб чи- қиш ҳамда уларнинг йўқо- либ кетишига сабаб бўлаёт- ган омилларни аниқлаш ва бартараф қилиш чораларини

ЗАНЖИРНИНГ БИТТА ҲАЛҚАСИ

авлод кишилари кўз ўнгиди турон йўлбарс қирлиб битди. Улкамиз табиятининг ноёб намуналари — итлоғи, ирбис, мархўр, Устюрт қўни, қизил қоқ, юра лайлак, тоғ қўни, қовлон, сиртлон ва бошқалар йўқолиб, битиш арафасида қурибди. Жумҳу- риятимиз ҳудудида фақат юқор қир вольти электр тар- моқларининг насофати би-

атда содир бўладиган мурак- аб ва серрира биологик жараянда ўз ўрнига эга. Шунинг учун ҳам бир тур ҳайвонини йўқ бўлиб ке- тиши кўпинча биологик зан- жирнинг битта ҳалқаси узи- тишига ва оқибатда қайта тикланиши қийин бўлган сал- би ўзағариларни нектриб чиқаришга сабаб бўлади. Хуллас, ўлкамиз ҳайвонот

Қадим-қадимдан кишилар- нинг ҳайвонот ва табиот оламига нисбатан ўзгача эътиборда бўлганлари бекиз- эмас. Жонивор ва ўсимлик- лар табиатда органик модда- лар алмашишувида, тупроқ унумдорлигини оширишда, сув ҳавзалари тозаллигини, умуман ҳаёт учун муҳим бўлган табиий мувозанатни сақлашда асосий омиллардан бири бўлиб ҳисобланади. Аф- суски, кейинги йилларда авж олиб кетган экологик ўза- гириллар, саноят ва қурилиш иншоотларининг қўллаб қу- рилиши, транспорт восита- ларининг қўйишги, қишлоқ хўжалигида кимёвий ўғит- лар, дефолитларнинг қўлла- б қўлланлиши ҳайвонот оламига жиддий зарар ет- камоқда. Ҳозирги вақтда ер юзиди бир миллиондан ор- тиқроқ ҳайвон тури мавжуд. Экологик офатлар натижа- сида қўллаб жониворлар тури

йўқ бўлиб кетмоқда. Кейни- ги 3,5 аср вақт ичида 100 дан ортқ тул парранда, 60 дан эиёд бошқа тур жони- ворлар тугаб ботди. Ани лайдта ер юзонда 120 дан ортқ сут эмназуви ва 187 тур парранда йўқолиб кетиш

Қадим-қадимдан кишилар- нинг ҳайвонот ва табиот оламига нисбатан ўзгача эътиборда бўлганлари бекиз- эмас. Жонивор ва ўсимлик- лар табиатда органик модда- лар алмашишувида, тупроқ унумдорлигини оширишда, сув ҳавзалари тозаллигини, умуман ҳаёт учун муҳим бўлган табиий мувозанатни сақлашда асосий омиллардан бири бўлиб ҳисобланади. Аф- суски, кейинги йилларда авж олиб кетган экологик ўза- гириллар, саноят ва қурилиш иншоотларининг қўллаб қу- рилиши, транспорт восита- ларининг қўйишги, қишлоқ хўжалигида кимёвий ўғит- лар, дефолитларнинг қўлла- б қўлланлиши ҳайвонот оламига жиддий зарар ет- камоқда. Ҳозирги вақтда ер юзиди бир миллиондан ор- тиқроқ ҳайвон тури мавжуд. Экологик офатлар натижа- сида қўллаб жониворлар тури

Қадим-қадимдан кишилар- нинг ҳайвонот ва табиот оламига нисбатан ўзгача эътиборда бўлганлари бекиз- эмас. Жонивор ва ўсимлик- лар табиатда органик модда- лар алмашишувида, тупроқ унумдорлигини оширишда, сув ҳавзалари тозаллигини, умуман ҳаёт учун муҳим бўлган табиий мувозанатни сақлашда асосий омиллардан бири бўлиб ҳисобланади. Аф- суски, кейинги йилларда авж олиб кетган экологик ўза- гириллар, саноят ва қурилиш иншоотларининг қўллаб қу- рилиши, транспорт восита- ларининг қўйишги, қишлоқ хўжалигида кимёвий ўғит- лар, дефолитларнинг қўлла- б қўлланлиши ҳайвонот оламига жиддий зарар ет- камоқда. Ҳозирги вақтда ер юзиди бир миллиондан ор- тиқроқ ҳайвон тури мавжуд. Экологик офатлар натижа- сида қўллаб жониворлар тури

Қадим-қадимдан кишилар- нинг ҳайвонот ва табиот оламига нисбатан ўзгача эътиборда бўлганлари бекиз- эмас. Жонивор ва ўсимлик- лар табиатда органик модда- лар алмашишувида, тупроқ унумдорлигини оширишда, сув ҳавзалари тозаллигини, умуман ҳаёт учун муҳим бўлган табиий мувозанатни сақлашда асосий омиллардан бири бўлиб ҳисобланади. Аф- суски, кейинги йилларда авж олиб кетган экологик ўза- гириллар, саноят ва қурилиш иншоотларининг қўллаб қу- рилиши, транспорт восита- ларининг қўйишги, қишлоқ хўжалигида кимёвий ўғит- лар, дефолитларнинг қўлла- б қўлланлиши ҳайвонот оламига жиддий зарар ет- камоқда. Ҳозирги вақтда ер юзиди бир миллиондан ор- тиқроқ ҳайвон тури мавжуд. Экологик офатлар натижа- сида қўллаб жониворлар тури

Қадим-қадимдан кишилар- нинг ҳайвонот ва табиот оламига нисбатан ўзгача эътиборда бўлганлари бекиз- эмас. Жонивор ва ўсимлик- лар табиатда органик модда- лар алмашишувида, тупроқ унумдорлигини оширишда, сув ҳавзалари тозаллигини, умуман ҳаёт учун муҳим бўлган табиий мувозанатни сақлашда асосий омиллардан бири бўлиб ҳисобланади. Аф- суски, кейинги йилларда авж олиб кетган экологик ўза- гириллар, саноят ва қурилиш иншоотларининг қўллаб қу- рилиши, транспорт восита- ларининг қўйишги, қишлоқ хўжалигида кимёвий ўғит- лар, дефолитларнинг қўлла- б қўлланлиши ҳайвонот оламига жиддий зарар ет- камоқда. Ҳозирги вақтда ер юзиди бир миллиондан ор- тиқроқ ҳайвон тури мавжуд. Экологик офатлар натижа- сида қўллаб жониворлар тури

Қадим-қадимдан кишилар- нинг ҳайвонот ва табиот оламига нисбатан ўзгача эътиборда бўлганлари бекиз- эмас. Жонивор ва ўсимлик- лар табиатда органик модда- лар алмашишувида, тупроқ унумдорлигини оширишда, сув ҳавзалари тозаллигини, умуман ҳаёт учун муҳим бўлган табиий мувозанатни сақлашда асосий омиллардан бири бўлиб ҳисобланади. Аф- суски, кейинги йилларда авж олиб кетган экологик ўза- гириллар, саноят ва қурилиш иншоотларининг қўллаб қу- рилиши, транспорт восита- ларининг қўйишги, қишлоқ хўжалигида кимёвий ўғит- лар, дефолитларнинг қўлла- б қўлланлиши ҳайвонот оламига жиддий зарар ет- камоқда. Ҳозирги вақтда ер юзиди бир миллиондан ор- тиқроқ ҳайвон тури мавжуд. Экологик офатлар натижа- сида қўллаб жониворлар тури

Қадим-қадимдан кишилар- нинг ҳайвонот ва табиот оламига нисбатан ўзгача эътиборда бўлганлари бекиз- эмас. Жонивор ва ўсимлик- лар табиатда органик модда- лар алмашишувида, тупроқ унумдорлигини оширишда, сув ҳавзалари тозаллигини, умуман ҳаёт учун муҳим бўлган табиий мувозанатни сақлашда асосий омиллардан бири бўлиб ҳисобланади. Аф- суски, кейинги йилларда авж олиб кетган экологик ўза- гириллар, саноят ва қурилиш иншоотларининг қўллаб қу- рилиши, транспорт восита- ларининг қўйишги, қишлоқ хўжалигида кимёвий ўғит- лар, дефолитларнинг қўлла- б қўлланлиши ҳайвонот оламига жиддий зарар ет- камоқда. Ҳозирги вақтда ер юзиди бир миллиондан ор- тиқроқ ҳайвон тури мавжуд. Экологик офатлар натижа- сида қўллаб жониворлар тури

Қадим-қадимдан кишилар- нинг ҳайвонот ва табиот оламига нисбатан ўзгача эътиборда бўлганлари бекиз- эмас. Жонивор ва ўсимлик- лар табиатда органик модда- лар алмашишувида, тупроқ унумдорлигини оширишда, сув ҳавзалари тозаллигини, умуман ҳаёт учун муҳим бўлган табиий мувозанатни сақлашда асосий омиллардан бири бўлиб ҳисобланади. Аф- суски, кейинги йилларда авж олиб кетган экологик ўза- гириллар, саноят ва қурилиш иншоотларининг қўллаб қу- рилиши, транспорт восита- ларининг қўйишги, қишлоқ хўжалигида кимёвий ўғит- лар, дефолитларнинг қўлла- б қўлланлиши ҳайвонот оламига жиддий зарар ет- камоқда. Ҳозирги вақтда ер юзиди бир миллиондан ор- тиқроқ ҳайвон тури мавжуд. Экологик офатлар натижа- сида қўллаб жониворлар тури

Қадим-қадимдан кишилар- нинг ҳайвонот ва табиот оламига нисбатан ўзгача эътиборда бўлганлари бекиз- эмас. Жонивор ва ўсимлик- лар табиатда органик модда- лар алмашишувида, тупроқ унумдорлигини оширишда, сув ҳавзалари тозаллигини, умуман ҳаёт учун муҳим бўлган табиий мувозанатни сақлашда асосий омиллардан бири бўлиб ҳисобланади. Аф- суски, кейинги йилларда авж олиб кетган экологик ўза- гириллар, саноят ва қурилиш иншоотларининг қўллаб қу- рилиши, транспорт восита- ларининг қўйишги, қишлоқ хўжалигида кимёвий ўғит- лар, дефолитларнинг қўлла- б қўлланлиши ҳайвонот оламига жиддий зарар ет- камоқда. Ҳозирги вақтда ер юзиди бир миллиондан ор- тиқроқ ҳайвон тури мавжуд. Экологик офатлар натижа- сида қўллаб жониворлар тури

Қадим-қадимдан кишилар- нинг ҳайвонот ва табиот оламига нисбатан ўзгача эътиборда бўлганлари бекиз- эмас. Жонивор ва ўсимлик- лар табиатда органик модда- лар алмашишувида, тупроқ унумдорлигини оширишда, сув ҳавзалари тозаллигини, умуман ҳаёт учун муҳим бўлган табиий мувозанатни сақлашда асосий омиллардан бири бўлиб ҳисобланади. Аф- суски, кейинги йилларда авж олиб кетган экологик ўза- гириллар, саноят ва қурилиш иншоотларининг қўллаб қу- рилиши, транспорт восита- ларининг қўйишги, қишлоқ хўжалигида кимёвий ўғит- лар, дефолитларнинг қўлла- б қўлланлиши ҳайвонот оламига жиддий зарар ет- камоқда. Ҳозирги вақтда ер юзиди бир миллиондан ор- тиқроқ ҳайвон тури мавжуд. Экологик офатлар натижа- сида қўллаб жониворлар тури

Қадим-қадимдан кишилар- нинг ҳайвонот ва табиот оламига нисбатан ўзгача эътиборда бўлганлари бекиз- эмас. Жонивор ва ўсимлик- лар табиатда органик модда- лар алмашишувида, тупроқ унумдорлигини оширишда, сув ҳавзалари тозаллигини, умуман ҳаёт учун муҳим бўлган табиий мувозанатни сақлашда асосий омиллардан бири бўлиб ҳисобланади. Аф- суски, кейинги йилларда авж олиб кетган экологик ўза- гириллар, саноят ва қурилиш иншоотларининг қўллаб қу- рилиши, транспорт восита- ларининг қўйишги, қишлоқ хўжалигида кимёвий ўғит- лар, дефолитларнинг қўлла- б қўлланлиши ҳайвонот оламига жиддий зарар ет- камоқда. Ҳозирги вақтда ер юзиди бир миллиондан ор- тиқроқ ҳайвон тури мавжуд. Экологик офатлар натижа- сида қўллаб жониворлар тури

Қадим-қадимдан кишилар- нинг ҳайвонот ва табиот оламига нисбатан ўзгача эътиборда бўлганлари бекиз- эмас. Жонивор ва ўсимлик- лар табиатда органик модда- лар алмашишувида, тупроқ унумдорлигини оширишда, сув ҳавзалари тозаллигини, умуман ҳаёт учун муҳим бўлган табиий мувозанатни сақлашда асосий омиллардан бири бўлиб ҳисобланади. Аф- суски, кейинги йилларда авж олиб кетган экологик ўза- гириллар, саноят ва қурилиш иншоотларининг қўллаб қу- рилиши, транспорт восита- ларининг қўйишги, қишлоқ хўжалигида кимёвий ўғит- лар, дефолитларнинг қўлла- б қўлланлиши ҳайвонот оламига жиддий зарар ет- камоқда. Ҳозирги вақтда ер юзиди бир миллиондан ор- тиқроқ ҳайвон тури мавжуд. Экологик офатлар натижа- сида қўллаб жониворлар тури

Қадим-қадимдан кишилар- нинг ҳайвонот ва табиот оламига нисбатан ўзгача эътиборда бўлганлари бекиз- эмас. Жонивор ва ўсимлик- лар табиатда органик модда- лар алмашишувида, тупроқ унумдорлигини оширишда, сув ҳавзалари тозаллигини, умуман ҳаёт учун муҳим бўлган табиий мувозанатни сақлашда асосий омиллардан бири бўлиб ҳисобланади. Аф- суски, кейинги йилларда авж олиб кетган экологик ўза- гириллар, саноят ва қурилиш иншоотларининг қўллаб қу- рилиши, транспорт восита- ларининг қўйишги, қишлоқ хўжалигида кимёвий ўғит- лар, дефолитларнинг қўлла- б қўлланлиши ҳайвонот оламига жиддий зарар ет- камоқда. Ҳозирги вақтда ер юзиди бир миллиондан ор- тиқроқ ҳайвон тури мавжуд. Экологик офатлар натижа- сида қўллаб жониворлар тури

Қадим-қадимдан кишилар- нинг ҳайвонот ва табиот оламига нисбатан ўзгача эътиборда бўлганлари бекиз- эмас. Жонивор ва ўсимлик- лар табиатда органик модда- лар алмашишувида, тупроқ унумдорлигини оширишда, сув ҳавзалари тозаллигини, умуман ҳаёт учун муҳим бўлган табиий мувозанатни сақлашда асосий омиллардан бири бўлиб ҳисобланади. Аф- суски, кейинги йилларда авж олиб кетган экологик ўза- гириллар, саноят ва қурилиш иншоотларининг қўллаб қу- рилиши, транспорт восита- ларининг қўйишги, қишлоқ хўжалигида кимёвий ўғит- лар, дефолитларнинг қўлла- б қўлланлиши ҳайвонот оламига жиддий зарар ет- камоқда. Ҳозирги вақтда ер юзиди бир миллиондан ор- тиқроқ ҳайвон тури мавжуд. Экологик офатлар натижа- сида қўллаб жониворлар тури

Қадим-қадимдан кишилар- нинг ҳайвонот ва табиот оламига нисбатан ўзгача эътиборда бўлганлари бекиз- эмас. Жонивор ва ўсимлик- лар табиатда органик модда- лар алмашишувида, тупроқ унумдорлигини оширишда, сув ҳавзалари тозаллигини, умуман ҳаёт учун муҳим бўлган табиий мувозанатни сақлашда асосий омиллардан бири бўлиб ҳисобланади. Аф- суски, кейинги йилларда авж олиб кетган экологик ўза- гириллар, саноят ва қурилиш иншоотларининг қўллаб қу- рилиши, транспорт восита- ларининг қўйишги, қишлоқ хўжалигида кимёвий ўғит- лар, дефолитларнинг қўлла- б қўлланлиши ҳайвонот оламига жиддий зарар ет- камоқда. Ҳозирги вақтда ер юзиди бир миллиондан ор- тиқроқ ҳайвон тури мавжуд. Экологик офатлар натижа- сида қўллаб жониворлар тури

Қадим-қадимдан кишилар- нинг ҳайвонот ва табиот оламига нисбатан ўзгача эътиборда бўлганлари бекиз- эмас. Жонивор ва ўсимлик- лар табиатда органик модда- лар алмашишувида, тупроқ унумдорлигини оширишда, сув ҳавзалари тозаллигини, умуман ҳаёт учун муҳим бўлган табиий мувозанатни сақлашда асосий омиллардан бири бўлиб ҳисобланади. Аф- суски, кейинги йилларда авж олиб кетган экологик ўза- гириллар, саноят ва қурилиш иншоотларининг қўллаб қу- рилиши, транспорт восита- ларининг қўйишги, қишлоқ хўжалигида кимёвий ўғит- лар, дефолитларнинг қўлла- б қўлланлиши ҳайвонот оламига жиддий зарар ет- камоқда. Ҳозирги вақтда ер юзиди бир миллиондан ор- тиқроқ ҳайвон тури мавжуд. Экологик офатлар натижа- сида қўллаб жониворлар тури

Қадим-қадимдан кишилар- нинг ҳайвонот ва табиот оламига нисбатан ўзгача эътиборда бўлганлари бекиз- эмас. Жонивор ва ўсимлик- лар табиатда органик модда- лар алмашишувида, тупроқ унумдорлигини оширишда, сув ҳавзалари тозаллигини, умуман ҳаёт учун муҳим бўлган табиий мувозанатни сақлашда асосий омиллардан бири бўлиб ҳисобланади. Аф- суски, кейинги йилларда авж олиб кетган экологик ўза- гириллар, саноят ва қурилиш иншоотларининг қўллаб қу- рилиши, транспорт восита- ларининг қўйишги, қишлоқ хўжалигида кимёвий ўғит- лар, дефолитларнинг қўлла- б қўлланлиши ҳайвонот оламига жиддий зарар ет- камоқ

БОБУР БОҒИДА... ЯНА ИТЛАР КҮРИГИМИ?

Утган ақшанба — дам олиш кунини. Тонгги соат еттилар чамаси. Дўқондан қайтаётиб, йўлимиз Бобур номи маданият ва истироҳат боғи ёнидан ўтувчи Глинка кўчасига тушиб қолди. Низоий номидеги муаллимлар тайёрлаш олий билимгоҳига яқинлашганда қўлгимизга итлар гала-товури чалинди. Дарҳол боғ томонга қарадик. Бир-бирдан қолшиқмайдиغان итлар хуриши, Уни си у ёққа чопайди, буниси бошқа ёққа. Яқинроқ бориб томоша қилдик. Чоғроқ майдончада жониворлар машқ қилдирилмоқда. Уларнинг ҳаваскор эгаларидан нима гапчилигини сўрадик: — Машқ ўтказаямиз. Шунда бир хоним итини бу ерда ўрнатилган сув қувири кўмрагига яқин келтириб, ҳовучи билан сув бермоқда тутибди. Жонивор эса ҳаддан зиёд қанқанга эканми, шартта озгина жўрракча тутиб, ўзи сувица бошлади. Юрагимиз орқага тортиб кетди. Ҳар кун шу ерда қанчадан-қанча болалар ота-оналари билан сайр қилдилар. Жумладан ўзимиз ҳам. Аммо оқиб турган сувдан болаларнинг имтиҳонларига нима кафолат беради! Агар итлар учун махсус ўрнатилган бўлса, унинг атрофи тўсиб қўйилмаган-ку!

МАКТАБДА АЛИШЕР НАВОЙИ МУЗЕЙИ

Гулистондаги Алишер Навоий номидаги ўрта мактабда Шарқнинг буюк мутафаккири, ўзбек адабиёти асосчиларининг музейи очилди. Музоот шоир асарлари, адабларнинг урга бағишланган асарлари, турли ҳужжатлар ва материаллар машур «Хамса» муаллифининг ҳаёти ва ижоди тўғрисидаги бўлимларнинг асосини ташкил этади. Экспонатлар мактаб ўқувчилари жонивор ўлка тарихи ва адабиётини ўрганишлари учун ҳам яхши қўлланма бўлади. Бундай музейга кўпчилик ҳавас қилса арзийди. Уни ташкил этиш учун қарийб 30 млн сўм пул ажратилганини айтиб ўтганимиз ўз кифоси.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

«САВОБ» ХАЙРИЯ ФИРМАСИ ҚОШИДАГИ «ХИСЛАТ» СОҒЛОМЛАШТИРИШ МАРКАЗИ

Бир қатор иқтидорли халқ табобати вақиллари (экстра-сенслар) ва баъоратчиларни ўз сафига муҷассамлаштирган. Улар орасида кўпчиликка маънур бўлган, кўмуҳриятда етакчи ҳисобланган АБДУРАҒИП ҚОҒУРОВ, МУҲАММАД ИБРОҒИМОВА, ГУЛҲЕРА САМАДОВА, ЛИЛИЯ ДАДАҒИЖОНОВА, АНАТОЛИЙ СЕМЕНОВ, ҳамда қардош Украина ва Озарбайжон халқлари орасида кенг ҳурмат қозонган табиблар ВАЛЕНТИНА МАТВИ-ЕНКО ва ГАСАН АСКЕРОВЛАР бор. Соғломлаштириш маркази ўз дастури ва фаолияти бўйича инсон ҳаётини узайтириш, саломатлик бағишлаш, мавжуд касаллик ва дардлардан ҳалос этиш, керакли маслаҳат, маълумат тавсия этишдек, ҳамда кишиларнинг турмуши, келажақ тақдир, «юлдузларини» ғойибона кўриш орқали ҳаёт йўллариини очиб, баъорат қилиш каби вазифаларни бажаради. Марказ ҳодимларининг даволаш усуллари қадимий Шарқ табобати ва ҳозирги илм-фан тараққиёти таърибасига асосланган ҳолда олиб борилади. Марказ қонда турли хил йўналишдаги халқ табобати усулларини ўргатувчи мактаблар мавжуд. МАРКАЗ ҲАР КҮНИ ДАМ ОЛИШ КҮНЛАРИСИЗ СОАТ 8.30 ДАМ 18.00 ҒАЧА ИШЛАЙДИ. Меҳнат жамоалари керакли табибларни шартнома асосида ўз қорхоналарига таклиф қилишлари мумкин. ДИМО СИЗНИНГ ХИЗМАТИНГИЗДА! Бизнинг маълумот: Тошкент шаҳри, Бешёғоч даҳаси, «Комсомол қўли» (ёшлар дам олиш ва истироҳат боғи). Телефон: 77-56-10.

ЖАНУБИЙ КОРЕЯДА ИШЛАБ ЧИҚАРИЛГАН

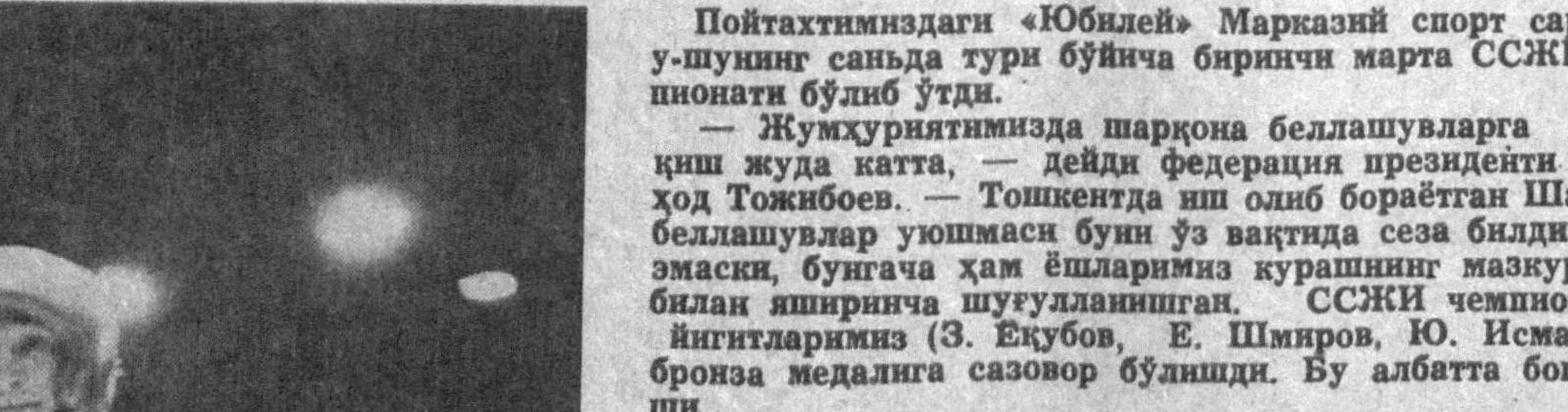
ХҲОНДАЙ-ПОНИ ВА ХҲОНДАЙ-СОНАТА АВТОМОБИЛЛАРИ СОТИЛАДИ

ХҲОНДАЙ-ПОНИ автомобилнинг баҳоси — 390000 сўм, ХҲОНДАЙ-СОНАТА — 520.000 сўм. Автомобиллар оғборда сақланмоқда, нақд пул билан ёки банк орқали пул ўтказиш йўли билан ҳақ тўлаш мумкин. Ахборот-Литва Республикаси, Вильнюс шаҳри. Телефонлар: 75-02-84, 65-28-04. Телетап 303333. Атлет, Телекс 261263 Атлет.

«СРЕС» ЕПИҚ АКЦИОНЕРЛИК ЖАМИЯТИ.

21 СЕНТЯБРЬ — ШАБАНА
8.00 «Ассалому алайкум».
9.00 «Матонатли кишилар».
Бадий фильм. 1-серия.
10.20 «Ўзбекистон спорти».
11.00 «Аяна ва замон».
11.50 Араб тили. 13-машғулот (тақрор).
12.20 «Шашмаком» ва «Шердор» дастластининг концерти (Саварқанд 13.40).
13.10 «Сарвалор». 13.40 Ушу санбада Мамланат чемпионати. 14.20 Амалий давра суҳбати.
18.00 «Кинолотдан келганлар». Мультифильм. 2-фильм.
18.15 Ҳасановларнинг «Тенгдошлар». 19.00 Ҳазрат тилини ўрганамиз. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.45 Оқшом артаклари. 20.00 «Навоий сиймоси тасвири санъатда». 20.30 «Дилкаш дўстори»: Ўзбекистон халқ артисти Орф Қосимов. 21.00 «Хаданом». 22.00 Саид Аҳмад Фармонбойи номидаги ўзбек драма театрининг спектакли. 00.10 Эртанги кўрсатилув тартиби.
MT — ОРБИТА-4
6.00 Марна Напура кўлайди. 6.25 «Сехрларлар» (Давоми бор).

Саньда билан шуғулланасизми?

Пойтахтимиздаги «Юбилей» Марказий спорт саройида ушунинг саньда тури бўйича биринчи марта ССЖИ чемпионати бўлиб ўтди. Жумҳуриятимизда шарқона беллашуларга қизиқиш жуда катта. — дейди федерация президенти Фарҳод Тожибоев. — Тошкентда иш олиб бораётган Шарқона беллашулар уюшмаси бунн ўз вақтида сеза билди. Сир эмаски, бунгача ҳам ёшларимиз курашининг машур тури билан ишбиринча шуғулланган. ССЖИ чемпионатида Ингилларнинг (З. Екубов, Е. Шмиров, Ю. Исмагилов) бронза медалига сазовор бўлишди. Бу албатта бошлангич.

Ушунинг саньда тури бўйича кураш қизгин ўтди. Унда 14 қонанда тарқибда 135 спортчи қатнашди. Чемпионат арасида рўзноманида спортнинг бу тури ҳақида мақола чоп этилган эди. Унда «ушуда қўлларингиз қалбингизга қўлоқ солиши керак. У инсонга имон, эътиқоддан узоқлашмаслигини ўргатади. Сиз қанчалик ҳаракат қилган, қалбингизни тинглай олмасангиз, бу санъатни ўргана олмайсиз» сатрлари саньдининг асл маънасини, унинг нима эканлигини очишга хизмат қилади. Бироқ спорт саройидаги «оломон»ни кўриб, ҳали курашининг бу тури оммалашиб улгурмаганини сездик. Балким тарғибот ишларининг етарли бўлмагани бунга сабабдир. Нима бўлганда ҳам бу ҳақида жиддийроқ ўйлаб кўриш керакка ўхшайди. Мутасаддиларнинг бунн ёддан чиқариб қўймасликларини истардик.

Мухаммад АМИН. СУРАТЛАРДА: «Юбилей» спорт саройида бўлиб ўтган шарқона беллашулардан лавҳалар. МУАЛЛИФ сурагга олган.

Тарихнинг ўқилмаган саҳифалари

1950-60 йилларда Юрий Кротков номи драматург ва сценарист сифатида мамлакатимизда кўпчиликка таниш эди. У 1963 йили ҳоржига кетди. Ю. Кротков жуда қанчаллик маълум бўлган нарсаларни ва сўнгги даврага қанчалик маълум бўлган нарсаларни аниқ билар эди. Лекин давр ўзгариб, Кўнган сирли нарсалар сирлиликни йўқотди. Биз бугун Юрий Кротковнинг 1969 йили Амриқодаги «Янги ойнама» нашрининг 91-сонида эълон қилинган мақоласини сиз муштариларга тақдим этмоқчимиз. Сергей Есенин 1925 йили Ленинградда, кейинчалик В. В. Маяковский Москвада ўз жонига қасд қилди. Сталин қатғони авжга чиққан пайлада грузин шоири Паоло Яшвили олдиде Лаврентий-Берия таклиф қилган икита йўл бор эди. Биринчиси, ўзини сотиб яшаш бўлса, иккинчиси ИИХК зиндонларида азоб чекиш. Лекин у учинчи йўлни танлади. Ов милитриг тўшувини озанга солиб тепкинни босди. Урушдан кейин ҳоржидан ватанига қайтган гузала шоира Мария Цветаева Елабугада ўзини осди. Агар Есенин, Маяковский, Яшвили, Цветаеваларнинг фожөөли ўлим сабабларини «ўрганиб бўлди» аки улар «ўтмишда» содир бўлган десак, ўз жонига қасд қилган шўро ёзувчилари А. Фадеев, Г. Табидзе, В. Овчининларнинг ўлими сабаблари Фарбада, нафқат Фарбада, Балки ССЖИда ҳам кўпчиликка маълум эмас. Узоқ йиллар коммунистик фирка аъзолари бўлган А. Фадеев, В. Овчинин, Г. Табидзеларнинг шавс ва даялат, ижодкор ва ҳукумат, қолаверс коммунистик ёзувчи ва коммунистик фирка ўртасидеги навишомчиликлар ўз жонига қасд қилишлариға мажбур қилмадиларми? Уларнинг ўлими сабаблари ҳақида ва у қандай ҳолатда юз бергани ҳақида ҳеч ерда тўлиқ ёзилмаган. Мен ўша йиллари Москвада яшган ва Сталин қатғонининг тирик гувоҳи бўлган бир адабиётчи сифатида уларнинг ўлими сабабларини баҳоли қудрат талқин қилганга ҳаракат қиламан.

ЮРИЙ КРОТКОВ УЧИНЧИ ЙЎЛ (ЕКИ ЎЗ ЖОНИГА ҚАСД ҚИЛГАН ШҮРО ЕЗУВЧИЛАРИ)

АЛЕКСАНДР ФАДЕЕВ «Тор-мор», «Сўнгги Ҳаде», «Еш гвардия» китобларининг муаллифи Александр Фадеевнинг Совет Итифодида икн ҳам билмайдиган дейиси! биз эса ҳамма вақт уни ёзувчилар давра-синде Маршал деб атардик. Дарҳақиқат, у шўро адабиёти маршали эди. ССЖИ ёзувчилар уюшмаси раёсатининг кўп йиллик бош котиби, ВКП (б) ва КПСС Марказий Қўмитасининг кўп йиллик номзоди ва аъзо-си, ССЖИ Олий Кенгашининг кўп йиллик депутаты, Халқроқ Тинчлик кенгаши бюроси ва Тинчликни сақлаш шўро қўмитаси раёсати аъзоси, икки марта Ленин ордени нишондори, Сталин мукофоти соҳибни, Сталин мукофоти қўмитаси раёсати, Сталиннинг шахсий маслаҳатчиси, унинг эркиноти... Бундан ортиқ бахт бўлиши мумкинми? Фадеевин эслайдиган бўлсам, дарҳол кўз ўнгимда мактаб партасион, биринчи ўрнида Серафимовичнинг «Пўлат оқими», Фурмановнинг «Чапаван» ва шулар билан бир қаторда унинг «Тор-морни турган шўро адабиёт хрестоматияси» жонланади. Усмилриг пайтларини эўр талант билан ёзилган Узоқ Шарқидеги партизанлар тарихини маъроқ билан ўқир эдим. У билан биринчи марта ўттиз йиллар олдин Вороский кўчасидаги кабинетда учрашганим. Ёш ойлари катта мансабда ўтирса» ҳам жуда оддий кўринар, муомаласи содада, меҳрибон киши эди. Менга қолса, у ўша пайтдаги энг демократлашган одам эди. Кейинчалик уни адабиётчилар клубида бўлган Езувчилар уюшмасининг йилгилишида кўрдим. У Максим Горький яратган «социалистик реализм»нинг ашаддий тарафдори эди. Лекин, унинг адабиёт ҳақидаги фикрларида ангилликча соқ бирор нарсга бўлмаган. Ушанда драматург Соловьев ўрнидан туриб, тушунарли, оддий ва ишонарли қилди: — «Бу ерда бизни улуг замондошларимиз: пўлат куювчи, темирчи, милиционер, райком котиблари ва бошқаларнинг сиймоларини яратиб-ча чиқаришяпти. Адабиётдаги бу нақа нарсалардан хабарим йўқ. Мен фақат соғва ва нафратни, соғич ва кўркинчи, эҳтирос ва рашиқчилига биланам холос». Шу пайт Фадеевнинг буларни бўлди ва «Соловьевнинг буларни бўлган, лекин бу ерда уни ишлар (у бизни) — адабиёт олий билимгоҳи телебаларини назарда тутган эди» тинглашяпти, бу эса жуда хавфли», деган эди. Уруш бошланган йили уни Қозонда учратдим. Фадеев ўша пайтда бригада комиссари қилинганда, ёнига тўппонча олиб олган эди. Қозондаги Саноатчулар уйининг жавонадари, латта-пўталар, фанер синик-Фадеев ресторандан Борис Пастернакни кўнроқ қилиб: — Боренка, дундада ёлгон гапирмайдиган одам билан бўлса, у ҳам сенсан», деган гапларини эшитган бўлсам ҳам, шу қасамга ишонардим. Бир неча йиллардан кейин Пастернакнинг хотини Зинаида Николаевна менга хўжалик ишлариға боғлиқ бир неча воқеани гапириб берганди. Лекин, мененча, бу воқеалар нафқат хўжалик ишлари, балки кенроқ маълуми қамраб олгандай. Уруш бошланган йили Зинаида Николаеванининг биринчи эридан бўлган ўгли Адик вафот этди. Борис Леондович Фадеевга мурожаат қилиб, Переделкинодаги ижарат олган дала ҳовлисиға Адикнинг ҳожини қўйишға руҳсат олиб бериш-ни сўради. (Бу Адикнинг сўнгги илтимоси эди) Бу қонунға хилоф бўлса ҳам, Фадеев руҳсатнома олиб берди. Бундан ташқари Пастернак эвақуацдан қайтиш олдинда Фадеев унинг боғига олма ниҳолларини ўтказишни буюрган. Узи келганда эса унга — Боря, сени олдинда қийин кунлар кутаёпти, деган. Фадеев Борис Леондовичниға тез-тез келиб турар, ҳамма вақт ўзи билан ичимлик ола келарди. Маст бўлиб қолгандан кейин шундай гапларни гапирардики, эртасиға Борис Леондович уй ҳизматко-

лар билан бўлиб ташланган катта замида Москвада кўчиб келган шўро адабиётининг «намоишдари» оиналари билан яшар эди. Бу ерде менга йўлларнинг қўлбасини эсла-тарди. «Буноклар» ҳамма қатори ис-ки сиз учун югурар, кун бўйи бир тилшам ном, қанд ва қаша учун набағда туршиар ва Совинформ-бюро хабарларини ширивлашиб му-ҳомама қилишарди. Олдинда жан-жиллашиб қолганлар бу ерда бир-бириға эътибор ҳам беришмасди. Фадеевнинг кириб келиши улар учун худди қўш чиққандек бўлди. Ҳар тарафдан «Саша... Сан—Сан-нич... Александр... Фадеев...» ўр-тоқ Фадеев...» деган овозлар ян-г-роқ эди. Менга 1951 йил Москвада Чай-ковский номидаги замида Фадеевнинг 50 йиллик тўйида қатнашиш насиб қилган. Ушанда Александр Александрович қора қостюмда, худди артистлардек саҳнаға чиқиб келди. Сталин номиини коммунистиз-ма боғлаб, доҳийға сўнгги нафасиға содиқ қолганини айтиб, ажойиб нутқ сўзлади. У Сталинға содиқ бў-либ қолмағи ҳақида қасам инди. Мен замида ўтирганимча, бу қасам-нинг ҳақиқат эканлигиға шўбха қил-масдим. Зеро маст бўлиб қолган

ридан унинг дала ҳовлисиға қуй-идаги мазмундаги хат жўнатардик «Сен бизниқанда бўлмадинг ва ҳеч нима гапирганинг йўқ». Мама яна бир воқеа. Зинаида Николаеванининг ўгли пионирчи Станислав Нейгауға ҳукумат вакил-лари Варшавада бўлиб ўтадиган Шопен номидаги музикчилар кў-риғида қатнашишға руҳсат берма-йди. Шунда Зинаида Николаевна ёрдам сўраб Фадеевға мурожаат қилди. У эс-хуши жойида, ичма-ган эди. — Зина, бизни четға чиқаришдан олдин улар роса «қидлаб» чиқи-шади ва тўри қилишади... — Ахир сен Стасини билсан, кўз олдинда ўсанчу. — Гапирма, уни Боря тарбия қил-ган. Бундай жавобдан лов этиб ёниб кетган Зинаида Николаевна: — Очиққасиға гапирганинг учун ташакур, — деганча чиқиб кетади ва анча вақт Фадеев билан гаплаш-май юради. Сталин илма учун Пастернакни қамоққа олмаганини сабабини ҳо-зиригиз кунгача ҳеч ким билмайдди. Уша пайтда унинг атрофидегилар-нинг ҳаммаси қамоққа олинганди. Пастернакни Сталин қатғонидан

Бож муҳаррир Жаббор РАЗЗОҚОВ. Тахрир хайъати: М. АБДУСАМАТОВА, А. АХМЕДОВ (бош муҳаррир), К. ЖУМАНИЕВОВ, А. ОРЗИМАТОВ, З. ОРТИҚҲАЈЕВ, К. РАҲИМОВ, В. РИХСИЕВ. (шавс-ул котиб), С. РУСТАМОВ, Қ. ЭШМАТОВ.

Таъсис этувчи: Ўзбекистон ЛКЕИ Марказий Қўмитаси (УЧРЕДИТЕЛЬ ЦК ЛКСМ УЗБЕКИСТАНА) Рўнома 1925 йил 8 февралдан чиқа бошлаган.

БЎЛИМЛАР: Ёшлар сийосати — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-55-96; иқтисодий ва экология — 32-58-47; Фан ва халқ таълими — 32-58-48; тарих ва маданий мерос — 32-58-47; спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; халқлар ва оғмавий ишлар — 32-56-57; ахлоқ ва ахборот — 32-57-52; қабулхона — 32-56-58.

Маълумотлар: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй. Индекс: 64607, 380.000 нуҳада чоп этилади. Кўлбазлар ҳамда сураглар муал-лифларға қайтарилмайдиган ва таъли-м этилмайди. Рўномада ҳафта-нинг шеңбан, чоршанба, жума, шанба кунлари чиқади. Яна рўномада кўришунинг!